

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

KATEDRA EKONOMIKY

Diplomová práce

**Vliv cestovního ruchu na udržitelný rozvoj
vybraného regionu – Lipno nad Vltavou**

Bc. Klára SCHMITTOVÁ

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Klára Schmittová

Evropská agrární diplomacie

Název práce

Vliv cestovního ruchu na udržitelný rozvoj vybraného regionu – Lipno nad Vltavou

Název anglicky

Tourism influence on sustainable development of the selected region – Lipno nad Vltavou

Cíle práce

Cílem diplomové práce je analyzovat vliv cestovního ruchu na udržitelný rozvoj regionu a výsledky komparovat s podobnými studii.

Metodika

V práci budou využity metody analýzy a syntézy. Za účelem dosažení stanoveného cíle bude provedeno šetření obyvatel vybrané oblasti, konkrétně Lipna nad Vltavou. Na základě literárních zdrojů budou stanoveny hypotézy, které budou následně pomocí statistických metod ověřeny/vyvráceny.

Výsledky analýzy budou komparovány s obdobnými studii.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

trvale udržitelný rozvoj; cestovní ruch; Lipno nad Vltavou; místní obyvatelé

Doporučené zdroje informací

- AP, J., 1992. Residents' perceptions on tourism impacts. *Annals of Tourism Research*. 19(4): 665-690. DOI: 10.1016/0160-7383(92)90060-3.
- BRIDA, J. G., OSTI L. a FACCIOLI M., 2011. Residents' perception and attitudes towards tourism impacts. *Benchmarking: An International Journal*. 18(3): 359-385. DOI: 10.1108/14635771111137769.
- BRUNDTLAND, G. H., 1987. *World Commission on Environment and Development: Our Common Future*. Oslo: United Nations
- BUTLER, R.W., 1980. THE CONCEPT OF A TOURIST AREA CYCLE OF EVOLUTION: IMPLICATIONS FOR MANAGEMENT OF RESOURCES. *The Canadian Geographer/Le Géographe canadien*. 24(1): 5-12. DOI: 10.1111/j.1541-0064.1980.tb00970.x.
- PÁSKOVÁ, M., 2012. Environmentalistika cestovního ruchu. *Czech Journal of Tourism*, roč. 1, č. 2, s. 77-113.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Michaela Havlíková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 23. 11. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vliv cestovního ruchu na udržitelný rozvoj vybraného regionu – Lipno nad Vltavou" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.11.2015

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ing. Michaelae Havlíkové, Ph.D., vedoucí mé diplomové práce, za odbornou pomoc a cenné připomínky, kterými přispěla během konzultací k jejímu vypracování. Dále bych chtěla poděkovat obci Lipno nad Vltavou za distribuci dotazníkového šetření a všem respondentům, kteří se účastnili výzkumu.

Vliv cestovního ruchu na udržitelný rozvoj vybraného regionu – Lipno nad Vltavou

Tourism influence on sustainable development of the selected region – Lipno nad Vltavou

Souhrn

Práce se zaměřuje na činnost cestovního ruchu destinace Lipno nad Vltavou, který do regionů přináší pozitivní a negativní efekty. Tyto jevy ovlivňují ekonomické, socio-kulturní a environmentální oblasti a silně dopadají na místní komunity občanů. V předkládané práci je specifikovaná výzkumná oblast, analyzovaná intenzita a úroveň cestovního ruchu a definovaná fáze životního cyklu destinace. V kvantitativním výzkumu, který je v předkládané práci stěžejní, jsou zjišťovány postoje a dopady z činnosti cestovního ruchu na místní obyvatele destinace. Zhodnocené výsledky jsou komparovány s jinými vědeckými studii a jsou ověřovány pracovními hypotézami.

Summary

The thesis focuses on tourism in area of Lipno nad Vltavou, which brings into the region positive and negative effects. These effects affect the economic, socio-cultural and environmental sectors and heavily impacting on local communities of citizens. In the present thesis is characterized research area, analysed the intensity and level of tourism and defined the cycle stage of tourism area life cycle. In quantitative research are surveyed attitudes and impacts of tourism activities on local residents. The results are compared with other scientific studies and tested by working hypotheses.

Klíčová slova: trvale udržitelný rozvoj; cestovní ruch; Lipno nad Vltavou; místní obyvatele

Keywords: sustainable tourism, tourism, Lipno nad Vltavou, residents

Obsah

Úvod.....	10
1 Cíl a metodika práce	11
1.1 Cíl práce.....	11
1.2 Metodika práce.....	11
1.2.1 Sběr dat a datová základna	12
1.2.2 Postup výpočtu ukazatelů	12
1.2.3 Postup a tvorba analýzy životního cyklu destinace	13
1.2.4 Postup a tvorba dotazníkového šetření.....	14
1.2.5 Tvorba a metoda ověření hypotéz.....	18
TEORETICKÁ VÝCHODISKA	20
2 Teoretická vymezení regionálního rozvoje.....	20
2.1 Regionální rozvoj.....	20
2.2 Trvale udržitelný rozvoj	20
3 Teoretické vymezení cestovního ruchu.....	23
3.1 Vymezení a definice cestovního ruchu	23
3.2 Cestovní ruch jako hospodářské odvětví.....	23
3.3 Trvale udržitelný cestovní ruch	24
3.4 Indikátory trvale udržitelného cestovního ruchu	25
3.4.1 Ukazatele intenzity cestovního ruchu	25
3.5 Životní cyklus destinace	27
4 Přehled řešené problematiky	32
4.1 Dopady cestovního ruchu na region.....	32
4.1.1 Ekonomické dopady.....	32
4.1.2 Kulturně-sociální dopady	33
4.1.3 Environmentální dopady	35
4.2 Vnímání rozvoje cestovního ruchu dle rezidentů	36
4.2.1 Teorie společenské směny	36
VLASTNÍ PRÁCE	38
5 Charakteristika vybraného regionu Lipno nad Vltavou	38
5.1 Poloha obce.....	38
5.2 Historické mezníky obce	38

5.3	Demografie obyvatel obce	39
5.4	Primární a sekundární nabídka cestovního ruchu v obci.....	42
5.4.1	Turistické atraktivity zimní a letní sezony	42
5.4.2	Ubytovací kapacita obce.....	43
6	Budoucí rozvoj obce	45
6.1	Rozvoj turistických atraktivit v obci	45
6.2	Rozvoj infrastruktury obce pro místní obyvatele.....	45
7	Analýza intenzity cestovního ruchu	46
7.1	Syntéza výsledků intenzity cestovního ruchu	48
8	Analýza životního cyklu destinace	50
8.1	Syntéza analýzy životního cyklu destinace	53
9	Vyhodnocení empirického výzkumu	55
9.1	Současný stav cestovního ruchu z pohledu místních obyvatel.....	55
9.1.1	Stupeň turistické iritace z pohledu místních obyvatel.....	57
9.2	Budoucí rozvoj cestovního ruchu z pohledu místních obyvatel.....	57
9.3	Účast místních obyvatel na rozvoji cestovního ruchu a konzumaci služeb	58
9.4	Vyhodnocení dle skupiny respondentů	60
9.4.1	Charakteristika skupiny respondentů č. 1.....	61
9.4.2	Charakteristika skupiny respondentů č. 2.....	62
9.4.3	Charakteristika skupiny respondentů č. 3.....	62
9.4.4	Charakteristika skupiny respondentů č. 4.....	63
9.5	Syntéza empirického výzkumu	64
10	Statistické ověření hypotéz	66
10.1	Hypotéza č. 1	66
10.2	Hypotéza č. 2	66
10.3	Hypotéza č. 3	67
11	Závěr	69
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	74
	DALŠÍ ZDROJE	80
	SEZNAM ZKRATEK	81
	SEZNAM GRAFŮ.....	82
	SEZNAM TABULEK	83

SEZNAM OBRÁZKŮ	84
SEZNAM PŘÍLOH	85

Úvod

Cestovní ruch je jedním z důležitých odvětví přispívajících k hospodářskému růstu a rozvoji regionu, a v některých regionech je doslova jediným možným odvětvím k dosažení finančních příjmů a podpoře ekonomicky v dané oblasti. I přes jeho nepostradatelnou úlohu v národním hospodářství je stále otázkou, jak velký vliv na ekonomiku cestovní ruch má. Tato nejasnost je dána hlavně multidisciplinárním charakterem odvětví, jenž ovlivňuje další obory hospodářství (stavebnictví, bankovníctví, zdravotnictví, aj.).

Nehledě na druh a formu cestovního ruchu, hlavním cílem tohoto odvětví je v drtivé většině maximalizace zisku i na úkor životního prostředí či kulturních a sociálních hodnot místní společnosti. Dopady, které aktivity cestovního ruchu přináší, přímo či nepřímo ovlivňují ekonomickou, politickou, urbanistickou, fyzickou, socio-kulturní a environmentální sféru regionu. Negativní i pozitivní dopady jsou velmi diskutovaným tématem v odborných článcích a literaturách od 70. let 20. století a na tuto problematiku nabízí více pohledů.

Turisté, podnikatelé, investoři, rezidenti, státní správa a samospráva neboli všichni aktéři cestovního ruchu představují nedílnou součást regionálního rozvoje. Je nutné jejich potřeby, stanoviska a postoje brát v potaz a stimulovat je k podpoře rozvojových činností. Teorie začlenění všech aktérů, s důrazem na skupinu rezidentů, je jedním z hlavních principů trvale udržitelného cestovního ruchu a rozvoje.

Předložená práce se věnuje vlivu cestovního ruchu z pohledu místních obyvatel vymezené obce Lipno nad Vltavou, která je zařazena mezi hyperturistická střediska s mnohonásobně vyšším počtem turistů nežli rezidentů a s vysokým potenciálem dalšího rozvoje cestovního ruchu. Řada již publikovaných prací o cestovním ruchu v obci Lipno nad Vltavou či regionu Lipenska hodnotila cestovní ruch převážně z pohledu turistů a jeho spokojenosti s nabídkou služeb a stavu infrastruktury. Diplomová práce se zaměřuje na (přínosy vs. náklady) pozitivní a negativní ekonomické, environmentální a kulturně-sociální dopady plynoucí rezidentům ze současných i budoucích aktivit cestovního ruchu.

1 Cíl a metodika práce

1.1 Cíl práce

Cílem předkládané diplomové práce je komparace zjištěného stavu cestovního ruchu a výsledků jednotlivých cílů s jinými výzkumy a studii.

Jednotlivé – dílčí cíle diplomové práce jsou následující:

- Dílčí cíl č. 1: Vymezení intenzity cestovního ruchu v destinaci Lipno nad Vltavou.
- Dílčí cíl č. 2: Definování fáze životního cyklu destinace Lipno nad Vltavou.
- Dílčí cíl č. 3: Stanovení postojů rezidentů Lipna nad Vltavou k cestovnímu ruchu (přínosy vs. náklady).

Diplomová práce zahrnuje ověření hypotéz kvantitativního výzkumu:

- Hypotéza č. 1: Rezidenti žijící v obci většinu svého života mají postoj k turistům převážně negativní.
- Hypotéza č. 2: Cestovní ruch vnímají převážně negativně rezidenti obce, kteří v tomto odvětví nepracují.
- Hypotéza č. 3: Služby cestovního ruchu nabízené v obci využívají převážně mladší rezidenti.

1.2 Metodika práce

Základním rámcem diplomové práce je nastudovaná česká i zahraniční literatura a teoretické poznatky. Stěžejními literárními zdroji jsou publikace od Apa (1992), Bridy a kol. (2011), Butlera (1980) a Páskové (2012). Teoretická podpora slouží jako rámec k pochopení problematiky a je aplikována k výzkumnému šetření na vybraném regionu.

K dosažení dílčích cílů je zapotřebí deskriptivní metodou analyzovat zásadní historické události a mezníky v rozvoji obce, analyzovat strukturu místních obyvatel, nabídku cestovního ruchu (dále jen CR), a ubytovací kapacitu. Zmíněná deskriptivní analýza, je odrazovým bodem pro dedukci tvorby dotazníkového šetření a hodnocení životního cyklu destinace, popis mimo jiné vykazuje rámec vlivů dopadajících na rezidenty.

1.2.1 Sběr dat a datová základna

Datová základna je v diplomové práci tvořena literárními teoretickými prameny, sekundárními a primárními daty. Všechna uvedená data se podílí na tvorbě využitých metod k dosažení stanovených cílů.

Sekundární data jsou využita při deskripci charakteristiky obce Lipno nad Vltavou, pro výpočty ukazatelů a při analýze životního cyklu destinace. Sekundární data zároveň slouží jako doplnění výsledků dotazníkového šetření. Při sběru sekundárních dat jsou nejčastěji využity statistické databáze Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) a statistická data a údaje obce Lipno nad Vltavou.

Primární data jsou získána vlastním pozorováním situace CR a nabízených služeb CR v obci a od místních obyvatel obce Lipno nad Vltavou formou dotazníkového šetření. Cílem je získání subjektivních názorů respondentů, které zobrazují reálné náklady či výnosy z CR dopadající na zmíněné rezidenty.

1.2.2 Postup výpočtu ukazatelů

Pro hodnocení CR v obci jsou využity indikátory intenzity CR (Defertova turistická funkce (1), hustota výskytu turistů (2), míra turistické penetrace (3)) a využití kapacit (výtěžnost lůžkové kapacity (4)). K výpočtům vyjmenovaných ukazatelů jsou použita sekundární data časových řad (ČSÚ, obce Lipno nad Vltavou). Délka sledované časové řady v případě ukazatelů je 20 let (1994 – 2014). Nezbytné hodnoty, které ukazatele využívají, jsou data počtu rezidentů, turistů, přenocování, průměrné délky přenocování, počtu lůžek a celkové výměry v km², přitom chybějící údaje o počtu turistů (1994 - 1999) jsou dopočteny odhadem z historických událostí Kroniky obce Lipno nad Vltavou. Výsledné hodnoty ukazatelů jsou kauzální metodou vyhodnoceny a sumarizovány.

Formulace jednotlivých ukazatelů je následující:

$$T(f) = (N / P) * 100, \quad (1)$$

kde $T(f)$ je Defertova turistická funkce; N označuje počet lůžek; P označuje počet rezidentů.

$$\text{TDR } (f) = [(X * Q) / Y] / 365, \quad (2)$$

kde TDR (*f*) je Hustota výskytu turistů; X je průměrná délka pobytu; Q je počet turistů; Y je plocha destinace v km².

$$\text{TPR } (f) = [(X * Q) * 100] / (P * 365), \quad (3)$$

kde TPR (*f*) je Míra turistické penetrace; X je průměrná délka pobytu; Q je počet turistů; P je počet rezidentů.

$$\text{K } (f) = [S / (N * O)] * 100, \quad (4)$$

kde K (*f*) je Výtěžnost lůžkové kapacity; S je počet přenocování; N je počet lůžek; O je délka sledovaného období.

1.2.3 Postup a tvorba analýzy životního cyklu destinace

Analýza životního cyklu destinace (dále jen TALC) je vytvořena za pomoci sekundárních dat získaných z databází ČSÚ, ze zpravodajů, kroniky a časových dat obce Lipno nad Vltavou. TALC využívá grafický model dosažené hodnoty, tzv. S křivky, k posouzení dynamiky a časového postupu CR v destinaci. Životní cyklus destinace je využit také jako podpora výsledku a sumarizace dotazníkového šetření, při kterém je kauzální metodou demonstrován stav a postoje rezidentů k rozvoji CR se skutečnou fází destinačního cyklu.

Deskriptivní analýzou je popsána geografická poloha a historické souvislosti s mezníky obce Lipno nad Vltavou, popsána současná a potenciální nabídka aktivit v CR a struktura rezidentů v obci. Tato sekundární data jsou pořízena vlastním pozorováním v obci, z ČSÚ a z historických dat obce. Při sběru sekundárních dat k vytvoření S křivky jsou zásadní dvě proměnné – čas a počet turistů v destinaci. Pro zobrazení reálného cyklu a jednotlivých fází destinace je důležité stanovit počáteční bod (časové období) od kterého se TALC analyzuje a délku sledované periody.

Počátečním bodem pro TALC je zvolen rok 1961, který je zásadní pro sledovanou oblast. V uvedeném období byla dokončena výstavba přehradní nádrže Lipno, tento moment lze chápat jako počáteční bod CR a jeho životního cyklu v destinaci. Konečným bodem je rok

2013, jež představuje poslední dostupná data zveřejňovaná ČSÚ i samotnou obcí. Analyzovaným obdobím je 53 let životního cyklu destinace.

V případě předkládané práce jsou k dispozici pouze roční data. V modelu je stanovena roční perioda návštěvnosti destinace i přesto, že se touto periodou neprojeví sezonnost, ta bude zahrnuta do kauzální metody vyhodnocení analýzy.

Výsledky modelu TALC jsou sumarizovány a zobrazeny prostřednictvím S křivky a hranice intenzity zátěže. Osa x představuje časové období od roku 1961 – 2013 (53 let), osa y reprezentuje návštěvnost destinace počtem turistů za stejné časové období. Hranice intenzity zátěže je stanovený bod (v modelu vodorovná přímka), vypočtený ukazateli $TDR(f)$ - hustota výskytu turistů a $TPR(f)$ - míra turistické penetrace, které představují množství turistů, a rok, kdy došlo k překročení denního počtu turistů na 100 obyvatel a hustoty výskytu turistů $TDR(f)$ vůči hustotě rezidentů.

Následný krok analýzy TALC je deskriptivně kauzální metodou vyřešená spojitost sekundárních dat s definovanými fázemi Butlerova (1980) životního cyklu destinace a vyznačením jednotlivých fází do grafické podoby S křivky. Výsledkem modelu, při následování výše uvedeného postupu, je stanovení současné fáze destinace Lipno nad Vltavou a predikce budoucí fáze, která vyplývá z výsledných údajů S křivky a deskripce vybrané oblasti.

1.2.4 Postup a tvorba dotazníkového šetření

V rámci teorie sociální směny (Ap, 1992) a konceptu životního cyklu destinace – TALC (Butler, 1980) je v práci aplikováno kvantitativní dotazníkové šetření vnímané hodnoty rezidentů k CR, které poskytuje široký pohled do problematiky.

Struktura dotazníku je koncipována do úvodní části, čtyř oddílů o celkovém počtu 30 uzavřených otázek s jednou možnou odpovědí a do závěru. V úvodní části je respondent srozuměn s účelem šetření a pokyny k vyplnění. Závěrečná část obsahuje poděkování s podpisem autorky. První nejrozsáhlejší oddíl obsahuje 15 otázek, tvořených v souladu s dopady CR na ekonomickou, kulturně-sociální a environmentální oblast, které se zaměřují na vnímání a stanoviska místních obyvatel k současnému stavu CR v obci. Druhý oddíl se svými 6 otázkami věnuje dopadům a postojům místních obyvatel k budoucímu rozvoji CR v obci. Třetí oddíl se dotazuje na zapojení místních obyvatel do činností CR

v obci a má 4 otázky. Poslední čtvrtý oddíl zahrnuje 5 otázek pro segmentaci a identifikaci respondentů. Pro první, druhý a třetí oddíl je vybrána 5 - bodová Likertova škála (1932) odpovědí (určitě ano, spíše ano, nevím, spíše ne, určitě ne) využívaná pro měření pozitivních a negativních postojů a stanovisek respondentů. Ve čtvrtém oddíle se využily dichotomické a výčtové odpovědi na otázky. V příloze č. 1 je k dispozici náhled na strukturu a otázky dotazníkového šetření.

V rámci výzkumu byl v obci Lipno nad Vltavu využit předběžný pilotní výzkum. Dotazník byl předán 4 občanům obce s odlišným věkem a pracovním zaměřením. Cílem pilotního výzkumu bylo zjistit přibližnou délku dotazování a posoudit srozumitelnost a logický rámec dotazníku ze strany zapojených rezidentů. Dotazník byl po pilotním šetření upraven dle připomínek dotazovaných, a byly odstraněny některé otázky, čímž se zkrátila průměrná doba vyplňování na 10 minut.

Při výběru respondentů a určení základního souboru dotazovaných jsou využita následující kritéria. Vytvořené dotazníky jsou určeny pro trvale žijící obyvatele obce Lipna nad Vltavou nebo obyvatele, kteří žijí ve sledované obci alespoň jeden souvislý rok. Věková struktura respondentů je stanovena od 15 let a více. Odečtením věkové skupiny 0 – 14 let od celkového počtu obyvatel 654 (k 31. 3. 2013) je stanoven základní soubor 584 respondentů. Údaje uvedené ČSÚ nevykazují reálný počet trvale žijících obyvatel v obci. Část registrovaných obyvatel obce pouze své nemovitosti pronajímají, aniž by v obci fakticky přebývali. Tento fakt snižuje základní soubor o desítky potenciálních respondentů.

Šetření bylo spuštěno 8. července 2015 formou předtištěných otázek odeslaných prostřednictvím měsíčního Zpravodaje obce Lipno nad Vltavou a ukončeno dne 31. srpna 2015. K 310 výtiskům zpravodaje byly přiloženy dvě kopie dotazníku, který tak byl doručen všem rodinám a obyvatelům reálně žijícím v obci. Celkem bylo odesláno 620 dotazníků, což je více než stanovený (ČSÚ) i reálný základní soubor. Jako sběrná místa byly určeny veřejné a správní budovy obce (Jednota Coop TUTY, pobočka České pošty a Obecní úřad Lipno nad Vltavou), kam respondenti vhazovali vyplněné dotazníky do označené nádoby, čímž se také dodržela anonymita šetření.

Výsledky z dotazníkového šetření jsou rozděleny v návaznosti na oddíl č. 1. – 4. a na dopady ekonomické, socio-kulturní a environmentální. Pro snazší orientaci ve výsledcích je využito číslování skupin rezidentů, které reprezentují následující typy místních obyvatel:

Skupina č. 1: Rezidenti, kteří pracují v odvětví CR a zároveň žijí většinu života v obci.

Skupina č. 2: Rezidenti, kteří pracují v odvětví CR, ale nežijí většinu života v obci.

Skupina č. 3: Rezidenti, kteří nepracují v odvětví CR, ale zároveň žijí většinu života v obci.

Skupina č. 4: Rezidenti, kteří nepracují v odvětví CR a nežijí většinu života v obci.

Vyhodnocení stupně turistické iritace modifikované pro předkládaný výzkum je hodnoceno dle kombinace odpovědí respondentů uvedené v tabulce č. 1 na otázku č. 5. (Jste ve Vaší obci často v kontaktu s turisty?) a otázku č. 6 (Jste rádi v kontaktu s turisty ve Vaší obci?).

Tabulka 1: Stupně turistické iritace (dle otázky č. 5., 6.)

Stupeň turistické iritace	Odpověď na otázku	Kombinace odpovědí				
Určitě pozitivní	č. 5	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
	č. 6	Určitě ano	Určitě ano	Určitě ano	Určitě ano	Určitě ano
Spíše pozitivní	č. 5	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
	č. 6	Spíše ano	Spíše ano	Spíše ano	Spíše ano	Spíše ano
Neutrální	č. 5	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
	č. 6	Nevím	Nevím	Nevím	Nevím	Nevím
Spíše negativní	č. 5	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
	č. 6	Spíše ne	Spíše ne	Spíše ne	Spíše ne	Spíše ne
Určitě negativní	č. 5	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne
	č. 6	Určitě ne	Určitě ne	Určitě ne	Určitě ne	Určitě ne

Zdroj: vlastní zpracování

Celkové výsledky a výsledky podle popsaných jednotlivých kategorií jsou vyhodnoceny dle statistické absolutní, relativní četnosti. Následně jsou výsledky výzkumu porovnány s definovanou fází životního cyklu TALC obce Lipno nad Vltavou, strukturou a intenzitou CR.

Funkce četnosti je definována jako:

$$f_i = n_i / N = n_i / \sum_i n_i, \quad (5)$$

kde f_i je funkce absolutní četnosti; n_i je absolutní četnost znaku n a N je celková četnost statistického souboru.

1.2.5 Tvorba a metoda ověření hypotéz

K definování hypotéz (č. 1, 2, 3) autorku diplomové práce přivedl výzkum Bridy a kol (2011) a teoretické poznatky kapitoly č. 3, kde jsou popsány dopady z činnosti cestovního ruchu na region a místní obyvatele.

Pro ověření hypotéz jsou formulovány nulové hypotézy H°_i postavené proti definovaným hypotézám H_j .

H°_1 : Délka pobytu rezidentů v obci neovlivňuje postoj k turistům.

H_1 : Rezidenti žijící v obci většinu svého života mají postoj k turistům převážně negativní.

Rezidenti žijící většinu svého života v obci, jsou všichni ti, kteří dle otázek dotazníkového šetření č. 27 a 28, v obci žijí alespoň 50 % a více let jejich života.

Negativní postoj k turistům je definován jako odpovědi Určitě negativní, Spíše negativní na otázky turistické iritace z dotazníkového šetření. Turistická iritace je vysvětlena v Tabulce č. 1 v kapitole č. 4.4.

Slovo převážně je alespoň 50 % a více negativních postojů k turistům.

H°_2 : Pracovní účast rezidentů v cestovním ruchu nemá vliv na postoj k tomuto odvětví.

H_2 : Cestovní ruch vnímají převážně negativně rezidenti obce, kteří v tomto odvětví nepracují.

Rezidenti nepracující v odvětví CR jsou všichni ti, kteří v dotazníkovém šetření u otázky č. 29 vybrali variantu Ne.

Negativní postoj k CR je definován, jako všechny odpovědi na otázky oddílu č. 1 až 3 z dotazníkového šetření uvedeného v příloze č. 1, z kterých plyne určitě negativní, spíše negativní postoj.

Slovo převážně je alespoň 50 % a více negativních postojů k CR.

H°_3 : Věk rezidentů nemá vliv na konzumaci služeb cestovního ruchu v obci.

H_3 : Služby cestovního ruchu nabízené v obci využívají převážně mladší rezidenti.

Mladší rezidenti jsou všichni ti, kteří v dotazníkovém šetření u otázky č. 27 vybrali variantu 15 – 24 let, 25 – 34 let, 35 – 44 let.

Rezidenti využívající služby cestovního ruchu v obci jsou všichni ti, kteří v dotazníkovém šetření u otázky č. 24 vybrali variantu Určitě ano, Spíše ano.

Slovo převážně je alespoň 50 % a více mladších rezidentů využívajících služby CR v obci.

Pro statistické ověření hypotéz je v práci vybrán test významnosti parametrů χ^2 neboli tzv. Chí kvadrát, který využívá kontingenční tabulky. Hladina významnosti parametrů je stanovena na úrovni $\alpha = 0,05$, což znamená, že autorka předpokládá potvrzení možnosti H°_i na 95 %.

Testovací kritérium χ^2 je definováno následující funkcí:

$$\chi^2 = \sum [(P - O)^2 / O], \quad (6)$$

kde χ^2 je testovací kritérium; P je sledovaná četnost; O je předpokládaná četnost dle H° .

Počet stupňů volnosti se při výpočtu testovacího kritéria χ^2 stanoví pomocí sestavené kontingenční tabulky a funkce stupňů volnosti:

$$V(f) = (R-1) * (S-1), \quad (7)$$

kde $V(f)$ jsou stupně volnosti; R je počet řádků kontingenční tabulky; S je počet sloupců kontingenční tabulky (Matematická statistika, 2002).

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

2 Teoretická vymezení regionálního rozvoje

2.1 Regionální rozvoj

Regionální rozvoj (dále jen RR) je vědecká strukturovaná metodologie, která obsahuje řadu faktorů a váže se k různým a rozdílným technikám, principům, metodám a teoriím. Správně-administrativní jednotky (členění státu) využívají strategické plánování a regionální strategie, které vytváří a rozvíjí socio-ekonomické vztahy v daném regionu (Grospič et al, 2008).

MMR ČR (2013) definuje RR jako „komplex procesů probíhajících uvnitř regionů, které se týkají pozitivních ekonomických, sociálních, environmentálních a jiných změn v regionu.“

Regionální rozvoj lze chápat jako koncept, který se snaží vytvořit rámec pro dosažení udržitelného kvalitního života místních občanů snížením nezaměstnaností, posilováním ekonomické aktivity v regionu, stabilizací investic a cenové hladiny. Místní a regionální rozvoj koresponduje se sociální solidaritou, vytvářející nové sociální vztahy a zvyšuje tak ekonomický růst regionu a bohatství v něm. Během tohoto procesu rozvoje se zvyšují regionální a místní kapacity základních výrobních faktorů - práce, půda a kapitál (Apostolache, 2014).

2.2 Trvale udržitelný rozvoj

Trvale udržitelný rozvoj (dále jen TUR) a celá myšlenka postupně vznikala od roku 1972, když Římský Klub vydal zprávu *The Limits of Growth*, kde byly stanoveny a vypočteny tzv. limity růstu spolu s vývojem populace a spotřebou neobnovitelných zdrojů na zemi. Vzhledem k závažným výsledkům zprávy se touto problematikou poté začaly zabývat světové organizace jako OSN (dokument Agenda 21), EU i samotné státy na všech úrovních státní správy a samosprávy. Od 70. let 20. století proběhlo na téma světově udržitelný rozvoj (sustainable development) mnoho mezinárodních konferencí, summitů a byla vydána řada publikací. V dnešní době jsou koncepty udržitelnosti součástí mezinárodních organizací, vlád a všech odvětví národních hospodářství a jejich

rozvojových plánů a strategií, které mají za cíl udržet stanovené limity růstu a zmírnit tím dopady neřízeného rozvoje (United Nations, 2011).

Politčka Brundtlandová (1987) definovala TUR ve zprávě *Our Common Future* jako „rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.“

Tato komplexní strategie TUR spolu s udržitelnými principy napomáhá uspokojit potřeby lidí využíváním ekonomických a technologických prostředků v takovém rozsahu, kdy nedochází k narušení environmentálních zdrojů a limitů. TUR je rámec nových norem, hodnot a chování, který prochází skrze všechny úrovně (globální, státní, regionální a individuální) vlád, organizací i skrze společnost a jednotlivce (Brundtlandová, 1989).

V počátcích se TUR zabýval převážně environmentálními dopady, ale při bližším zkoumání bylo zřejmé, že je nutné zahrnout více oblastí, na které se TUR musí soustředit. V dnešní době jsou principy, se kterými se TUR ztotožňuje, zabudovány do modelu tří hlavních pilířů - environmentální, sociální a ekonomický. Aktivita jednoho pilíře, ovlivňuje svými dopady pilíře další, proto je nutné, aby aktéři uplatňující TUR brali v potaz všechny zmíněné oblasti, které mohou být rozvojovými aktivitami zasaženy (Maier, 2008).

Dle Maiera (2008) je environmentální pilíř vedoucím pilířem udržitelného rozvoje, který se opírá o ochranu přírody a životního prostředí na zemi v důsledku lidské činnosti. Rozšiřující se průmyslové využívání a zástavba území, nesprávné hospodaření se zemědělskou půdou, těžba neobnovitelných surovin a spotřební chování společnosti napomáhá k devastaci přirozeného životního prostředí nejen pro populaci, ale také pro všechny živočišné a rostlinné druhy. Legislativy vlád a mezinárodní dohody stanovují environmentální limity a indikátory, které slouží k udržitelnému využití zdrojů a pomoci životnímu prostředí k nezbytné regeneraci.

V oblasti sociálního pilíře se TUR zaměřuje na životní úroveň obyvatel. I přesto, že sociální pilíř využívá řadu indikátorů, které zjišťují životní úroveň a blahobyt obyvatel, není jednoduché vyčíslit a zahrnout všechny problémy sociální povahy. Sociální dopady nejsou snadno vyčíslitelné a neprojevují se tak zřetelně a viditelně jako dopady environmentální a ekonomické. Sociální pilíř usiluje o podporu životní úrovně obyvatel

adekvátně k rozvoji a úrovni daného regionu. Jelikož člověk je nedílnou součástí rozvojových aktivit, je nutné společnost zapojit do TUR, vzdělávat je a stimulovat k aktivnímu podílení se na dlouhodobém rozvoji. Čím více je společnost zapojena do rozvojových aktivit a seznámena s jejími okolnostmi a návaznostmi, tím se snižují negativní dopady rozvoje (Maier, 2008).

Ekonomický pilíř se věnuje dlouhodobému růstu, který je ovlivňován změnami ve světové ekonomice, politikou a legislativou, podnikatelským prostředím a úrovni lidského kapitálu. TUR stanovuje způsoby (ekologicky vyspělé technologie, stabilní politické systémy a legislativy, vzdělávání lidského kapitálu,...), jakými lze dosáhnout dlouhodobého stabilního růstu, který bere v potaz jak životní prostředí, tak samotnou společnost (Maier, 2008).

Základními principy TUR, jež prostupují modelem tří pilířů, jsou spojitost mezi ekonomickým, sociálním životem a životním prostředím, strategické plánování s dlouhodobou perspektivou, opatrnost při využívání přírodních zdrojů, preventivní opatření dopadů všech aktivit, závažnost nehmotných složek života, sociální spravedlnost, trend globalizace všech činností, rovnost práv, solidarita a zapojení veřejnosti do managementu (MMR ČR, 2007).

Způsob řízení, který následuje výše uvedené principy, se nazývá Good Governance (společné vládnutí či správa veřejných věcí). Tato politika řízení aplikuje systém subsidiarity a integruje veřejný a soukromý sektor a místní obyvatele do rozhodovacích činností, čímž uspokojuje potřeby všech aktérů regionu i na nejnižší úrovni a snižuje negativní dopady rozvojových aktivit (Kadeřábková et al, 2012).

3 Teoretické vymezení cestovního ruchu

3.1 Vymezení a definice cestovního ruchu

The United Nations World Tourism Organization (UNWTO, 1995) definuje cestovní ruch neboli turismus jako aktivity osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí a pobývajících v těchto místech po dobu ne delší než jeden rok, za účelem trávení volného času, podnikání či jiným účelem, ne však za účelem výkonu výdělečné činnosti.

Pásková a Zelenka (2002) vymezení rozšiřují a tvrdí, že CR je společenský jev vytvořený aktivitami turistů, aktérů v CR, nabízející potřebné služby, aktivitami řídicích a politických činností, podnikatelských a investičních toků a nakonec postoji rezidentů v destinaci.

Odborníci zabývající se problematikou mají různé pohledy na definici a následně i na samotný obsah CR, ale v zásadě jde o činnost, která je mimo místo obvyklého bydliště, není delší než jeden celý rok, podporuje investiční a ekonomickou aktivitu, nesouvisí s výdělečnou činností a je spojená s poznáváním, relaxací a prožíváním zážitků.

„Cestovní ruch je vizitkou regionu i celé země.“ (Kužel, 2012 s. 26)

3.2 Cestovní ruch jako hospodářské odvětví

CR je dle Galvasové (2008) jedním z odvětví národního hospodářství, které má interdisciplinární povahu. Ovlivňuje přímo i nepřímo další odvětví a obory v národním hospodářství.

CR lze chápat v úzkém pojetí jako odvětví přímo se vztahující a ovlivňující služby stravovací, ubytovací, zprostředkovatelské, dopravní, lázeňské, kulturní, sportovní neboli všechny ty, které úzce s CR souvisí. V širším pojetí má CR vliv i na další druhy odvětví a oborů, ke kterým má nepřímý vztah jako zdravotnictví, stavební, potravinářský, chemický aj. průmysl. Z výčtu odvětví, do kterého CR zasahuje, je zřejmé, že není možné definovat CR, natož přesně kvantifikovat a měřit jeho konečný vliv na hospodářství (Galvasová, 2008).

V českém hospodářství se CR podílí 2,7 % (v úzkém pojetí) na HDP ČR a zaměstnává 231 288 osob (MMR ČR, 2013). Pro srovnání, v zemědělství je zaměstnáno 103 500 osob a na národním hospodářství se podílí 0,9 % (MZE ČR, 2013).

Roli odvětví CR v národním hospodářství podtrhují i koncepty, strategie a různé analýzy na evropské, státní, regionální i místní úrovni (Nový politický rámec pro evropský cestovní ruch KOM (2010) 352 v souladu se strategií Evropa 2020, Koncept státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014 - 2020 při MMR ČR, Marketingová koncepce cestovního ruchu 2013 - 2020 při CzechTourism, Programy rozvoje cestovního ruchu konkrétních krajů ČR).

3.3 Trvale udržitelný cestovní ruch

Trvale udržitelný CR (dále jen TUCR) se váže k myšlence udržitelného rozvoje (popsaném v kapitole 2.2) a je jedním z oborů, ve kterém se začínají zavádět udržitelné principy rozvoje s ohledem na zainteresované ekonomické, environmentální, kulturně-sociální a politické faktory.

TUCR jsou činnosti a služby, které jsou nabízeny turistům a činnosti turistů, které mají dopady a ovlivňují místní komunitu, environmentální a kulturně-sociální prostředí pouze do určité míry, jež tyto faktory a prostředí nemění a dává možnost zmíněné služby a činnosti provozovat a nabízet i v budoucnu ve stejné kvalitě (Pásková, Zelenka, 2002).

Dle organizace UNWTO (1995) je TUCR takový CR, který řeší potřeby návštěvníků, životního prostředí a hostitelských komunit a bere v úvahu všechny současné a budoucí ekonomické, sociální a environmentální dopady činnosti CR v dané oblasti.

Koncept TUCR má za cíl vytvářet hospodářský blahobyt a najít rovnováhu při zachování kulturně-sociálních aspektů místních komunit, kvalitního životního prostředí v destinaci a při spravedlivém rozdělování nákladů a přínosů mezi aktéry CR (Butler, 1991). McKercher (1993) vidí celý udržitelný rámec jednodušeji. Rozdělil rozvoj TUCR na dvě skupiny ekonomicky udržitelný a ekologicky udržitelný rozvoj. Přičemž pro CR a jeho další rozvoj je nezbytné využívat pro-aktivní management a zapojit udržitelný koncept do rozvoje.

Je samozřejmě nemožné, aby jakýkoli rozvoj nezasáhl přírodní prostředí a aktéry v dané lokalitě. Proto je důležité stanovit na každou destinaci vlastní limity rozvoje a vychovávat aktéry CR, tak aby faktory životního prostředí a kulturně-sociální sféry byly ovlivněny co nejméně. Proto by velikost a typ rozvoje CR měly korespondovat s charakteristikou a životním prostředím regionu (Hunter, 1997).

3.4 Indikátory trvale udržitelného cestovního ruchu

Koncept trvale udržitelného rozvoje a samotného CR je soustava plánování a monitorování, která zahrnuje také určité usměrňování rozvojových aktivit v dané oblasti, tak aby vývoj závažným způsobem nenarušil ekologickou, sociální a ekonomickou rovnováhu prostředí. Indikátory jsou nástroje měření, které napomáhají udržet intenzitu cestovního ruchu a dosáhnout potřeb managementu ve vymezených mezích.

S rozvojem konceptu TUCR se vyvíjí také množství indikátorů (politické, ekonomické, environmentální a sociální). V praxi se využívají indikátory univerzální, vhodné pro všechny typy destinací CR, tak i úzce specializované indikátory pro specifické oblasti CR jako horská střediska, ostrovy, lázeňské oblasti, chráněné oblasti a další. (United Nations Environment Programme, 2005).

3.4.1 Ukazatele intenzity cestovního ruchu

Hlavním principem TUCR je natavení, soustavné monitorování a udržení limitů neboli mezí rozvoje potenciálu destinace CR a jejich soustavné začlenění do strategického plánování. Jde o zamezení vzniku negativních vlivů na území, které se mohou objevit při překročení stanovených limitů.

Strategické plány TUCR by měly hodnotit současnou kapacitu území, únosnou kapacitu budoucí (v případě dalšího rozvoje) a měly by stanovit cílové hodnoty, které jsou v důsledku negativních efektů a jevů nežádoucí překročit. Indikátory únosné kapacity území se v čase mění a jsou závislé na řadě faktorů – úroveň destinačního managementu, intenzita sezónnosti, využití environmentálních a jiných technologií, existence dalších funkcí na území, typu návštěvníků, lůžkové kapacitě, ...).

Defertova turistická funkce (Defert tourist function) je ukazatel, jež sleduje intenzitu turistické návštěvnosti (atraktivitu). Ukazatel pracuje s poměrem hodnoty počtu lůžek a počtu rezidentů. Výsledné hodnoty funkce mohou být od 0 do nekonečna. Interpretace výsledných hodnot funkce jsou koncipovány do stupnice o šesti intervalech. Čím je naměřená hodnota vyšší, tím je turistická funkce neboli atraktivita destinace vyšší. Funkce je definována následovně:

$$T(f) = (N / P) \times 100, \quad (1)$$

kde $T(f)$ je Defertova turistická funkce; N označuje počet lůžek; P označuje počet rezidentů.

Tabulka 2: Defertova turistická funkce

Defertova hodnota $T(f)$	Intenzita turistické funkce
0 - 4	Oblast s téměř nulovou funkcí CR
4 - 10	Oblast s nepodstatnou funkcí CR
10 - 40	Oblast s významnou, ale nepřevažující funkcí CR
40 - 100	Oblast s převažující funkcí CR
100 - 500	Významné turistické středisko
500 - ∞	Hyperturistická destinace CR

Zdroj: Vlastní zpracování dle Páskové (2002)

I přesto, že je indikátor často negativně hodnocen o absenci určitých faktorů (intenzita sezonnosti, forma CR,...), jež CR zásadně ovlivňují, v případě že interpretace tyto okolní vlivy zahrnuje, je indikátor jedním z výstižných a díky dostupnosti dat praktickým ukazatelem intenzity CR.

Defertovu turistickou funkci je možné využít spolu s Doxeyho indexem turistické iritace, kde se předpokládá silná vazba mezi ukazateli - čím vyšší hodnota Defertovy funkce, tím s nejvyšší pravděpodobností vyšší nevráživost rezidentů vůči turistům (Pásková, 2002).

Hustota výskytu turistů (tourist density rate) je ukazatel intenzity denního množství turistů na jednotku plochy (km^2) destinace. Nedostatkem ukazatele je, nezahrnutí počtu jednodenních návštěvníků, který je ve většině destinací těžké monitorovat. Vzorec pro výpočet hustoty výskytu turistů je následující:

$$\text{TDR}(f) = [(X * Q) / Y] / 365, \quad (2)$$

kde $\text{TDR}(f)$ je Hustota výskytu turistů; X je průměrná délka pobytu; Q je počet turistů; Y je plocha destinace v km^2 .

Míra turistické penetrace (tourist penetration rate) ukazatel intenzity průměrného denního počtu turistů na 100 obyvatel. Nedostatkem ukazatele je vyšší hodnota počtu dní trávených rezidenty destinaci, která není snížena o počet dní trávených mimo destinaci. Ukazatel je definován jako:

$$\text{TPR}(f) = [(X * Q) * 100] / (P * 365), \quad (3)$$

kde $\text{TPR}(f)$ je Míra turistické penetrace; X je průměrná délka pobytu; Q je počet turistů; P je počet rezidentů (Musil, 2008).

Výtěžnost lůžkové kapacity je výkonnostní ukazatel, který měří určitou stabilitu CR na daném území a pracuje s hodnotou použitých lůžek (přenocování) ve sledovaném období z celkové kapacity lůžek ve sledovaném období. Výpočet pro výtěžnost lůžkové kapacity je dán vzorcem:

$$\text{K}(f) = [S / (N * O)] * 100, \quad (4)$$

kde $\text{K}(f)$ je Výtěžnost lůžkové kapacity; S je počet přenocování; N je počet lůžek; O je délka sledovaného období.

3.5 Životní cyklus destinace

Destinace cestovního ruchu (Pásková, Zelenka, 2002) je v užším pojetí cílová oblast v daném regionu charakteristická různými druhy atraktivit a materiálně technickou základnou CR (dále jen MTZ CR). V širším pojetí je to země, regiony, sídla a další lokality s atraktivitami službami a zbožím CR, která podněcuje turisty k návštěvě.

Destinace CR prochází svým životním cyklem podobně, jako výrobek prochází marketingovým modelem životního cyklu produktu (Vernon, 1966). Životní cyklus destinace (TALC - Tourist Area Life Cycle) je rámec pro analýzu dynamiky rozvoje destinace a CR. Koncept je aplikován při udržitelných strategiích a plánech lokality, často

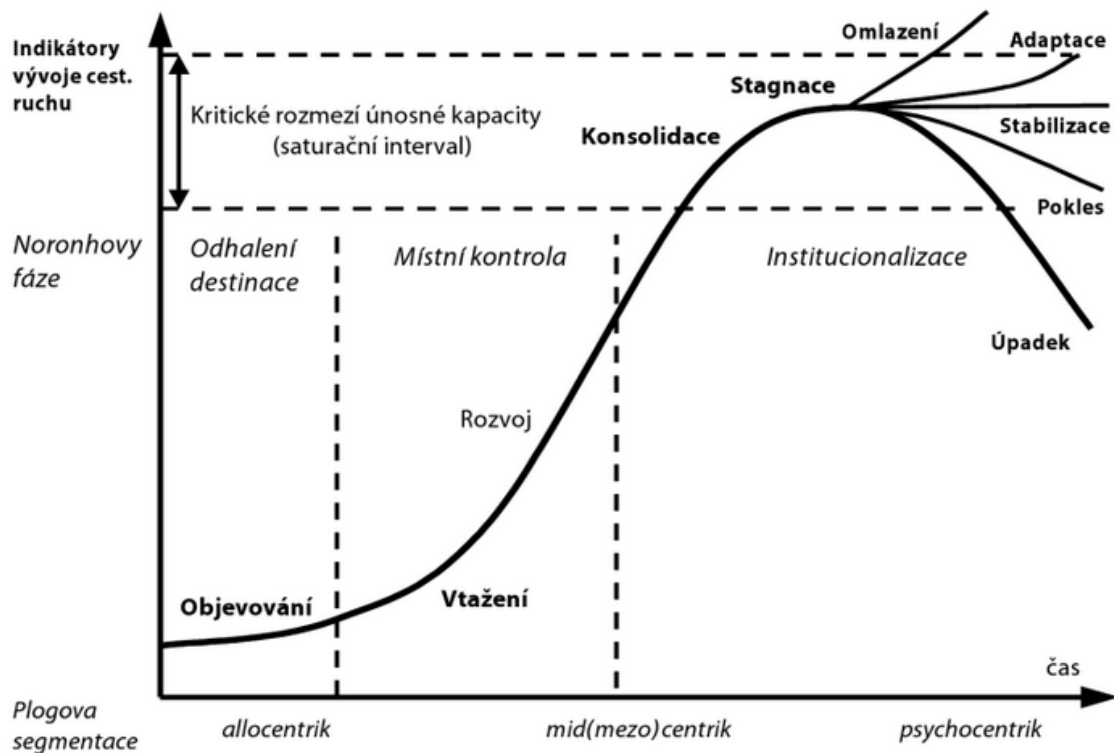
s dalšími způsoby měření CR v destinaci (únosná kapacita území, iritační index, teorie sociální směny), jež doplňuje a propojuje analýzy rozvoje z více pohledů.

V praxi lze využít již mnoho konceptů životního cyklu destinace, které se v zásadě opírají o prvotní Butlerův (1980) model životního cyklu.

Butler (1980) navrhl jeden ze základních a v praxi využívaných modelů S křivky TALC, který rozděluje cyklus na 6 fází (objevení, vtažení, vývoj, konsolidace, stagnace, post-stagnace - případně pokles, omlazení nebo stabilizace) jimiž destinace CR procházejí. Každá destinace má průběh cyklu a křivku odlišnou v závislosti na druhu, formě CR, typu destinace, klientů ale i na postoji rezidentů. Jednotlivé fáze a jejich charakteristika jsou schopny ukázat trend poklesu, růstu životní úrovně a atraktivitu či postupný úpadek destinace. I přesto, lze tvrdit, že destinace uplatňující „měkký – individuální CR“ budou charakterizovány spíše plochou křivkou destinačního cyklu bez vyšší dynamiky. Naproti tomu destinace provozující „tvrdý – masový CR“ jsou typické dynamickým cyklem a strmějším vývojem křivky (Pásková, 2012).

Koncept TALC pracuje s časem i prostorem a poskytuje tak popisný, výkladový a částečně předvídající rámec. Je snadný pro aplikaci na různé regiony a je vhodnou analýzou pro měření vývoje CR v destinaci, která zohledňuje i sociální a fyzickou stránku rozvoje. Jako negativní faktor konceptu lze uvést jeho náročnost na interpretaci. Zde je důležitá znalost zásadních historických událostí a charakteristika regionu, jeho jasné vymezení a také zvolení správného počátku a délky periody (rok, čtvrtletí) pro zachycení rozvoje a vlivu sezonnosti CR. Čím kratší je sledovaná perioda v modelu (rok, čtvrtletí, měsíce,...) tím je model TALC více schopný ukázat reálný cyklus destinace spolu se sezonním charakterem CR. Kratší perioda je ovšem velmi náročná na sledování a tím může docházet k nejasnému výkladu modelu až k absenci interpretace sezónnosti CR v destinaci (Pásková, 2012).

Obrázek 1: Životní cyklus destinace TALC

Zdroj: Pásková (2003)

Butler (1980) charakterizuje **fázi objevování** malým počtem turistů, kteří individuálním CR nepravidelně objevují a cestují po destinaci. Destinace ve fázi průzkumu nedisponuje větší v některých případech téměř žádnou materiálně technickou základnou CR (dále jen MTZ CR) a nabízí silný kontakt s místní komunitou a spotřebou místních služeb. Z ekonomického pohledu v této fázi CR není významnou složkou příjmů a větší mírou neovlivňuje ostatní faktory, jako životní prostředí a sociální sféru.

V tomto okamžiku se někteří místní obyvatelé začnou angažovat a vytvářet první služby a zázemí CR pro turisty - **fáze vtažení**. Ve fázi vtažení je kontakt s místní komunitou stále vysoký, ale přichází změna ve spektru služeb pro turisty a jejich vyšších cen. Zde se již začíná formovat určitý typ nabídky a poptávky, vzrůstají sociální rozdíly mezi obyvateli, kteří profitují z CR a kteří zatím ne a mohou nastat i správní/samosprávní změny a podpory na lepší infrastrukturu apod.

Fáze rozvoje je specifická narůstajícím počtem turistů, služeb, MTZ CR, počtu reklam a silné propagace destinace. Místní obyvatelé jdou stranou v nabídce služeb a produktů CR

a nahrazují je větší externí a řetězové podniky a společnosti se širokou nabídkou služeb a ubytování. Silný vývoj nebere v potaz socio-kulturní zázemí ani přírodní prostředí a v tomto okamžiku vznikají negativní ohlasy ze strany místních obyvatel, kteří byli buďto odstrčeni od vývoje CR anebo kteří nesouhlasí s markantní změnou vzhledu destinace zástavbou, atrakcemi atd. Zvyšuje se počet aktérů zapojovaných do rozvoje s nutným zásahem státní správy a samosprávy, kteří vytváří plány a rozvojové strategie pro destinaci. Množství turistů v hlavních sezonách může i překračovat počet místních obyvatel, kteří již nemají chuť s turisty sdílet svou pravou kulturu a zvyky – turista nepocítí pravou tvář destinace.

Při dosažení **fáze konsolidace** je celkový počet turistů stále vyšší než počet obyvatel, ale nárůst pomalu klesá. Téměř většina služeb a zboží jsou spjaty s aktivitami CR se stále silnou propagací. Místní obyvatelé vnímají fázi spíše negativně a ti co neprofitují, spíše trpí vyššími životními náklady. Silná činnost turistů a CR se již projevuje i na fyzicko-environmentální sféře viditelným znehodnocením krajiny a na kulturně-sociální oblasti.

Stagnace dochází při maximální návštěvnosti, která již nepřibývá, ale má spíše tendenci klesat. V případě že, dochází k negativním dopadům na všech oblastech, které pociťují již i turisté (znehodnocení krajiny, silná koncentrace turistů v sezoně), mění se poptávka po destinaci, která již není pro turisty atraktivní. V této chvíli CR v destinaci disponuje vysokou kapacitou lůžek, „importovanými“ atrakcemi a zázemím pro mnoho turistů, jenž ani v hlavní sezoně není možné naplnit.

Existují ale alternativy, které následují po fázi stagnace - pokles, omlazení nebo stabilizace destinace. Ve **fázi poklesu** klesá poptávka, nevytváří se nové investice do MTZ CR. Nabídka CR zlevňuje své služby a zaměřuje se na kratší doby pobytu (víkendy, jednodenní výlety). Kapacita prostor spojená s CR je v této fázi nadbytečná v důsledku nízké poptávky a mnoho podniků začíná své zařízení prodávat nebo nabízet k neturistickým účelům (byty pro místní obyvatele, výukové a společenské prostory či domovy důchodců,...atd.). Místní obyvatelé se paradoxně opět angažují do aktivit CR díky snížením cen nemovitostí a zboží a služeb. V nejhorším případě se z prosperující destinace může stát „turistický slum“.

Pozitivnější fáze namísto poklesu je **fáze omlazení**, při které dochází k částečné nebo téměř úplné změně nabídky a struktury aktivit CR v destinaci (nové umělé atrakce –

zábavní parky, využití přírodních zdrojů spolu předchozí nabídkou – zimní sezona a lázeňství). Omlazení nabídky CR je složitý proces a je nutné správné zaměření segmentu trhu a spolupráce soukromého sektoru a veřejného sektoru Butler (1980).

4 Přehled řešené problematiky

4.1 Dopady cestovního ruchu na region

Dopady CR se v literatuře objevují od 70. let 20. století. Autoři rozdělují dopady převážně do tří oblastí ekonomická, kulturně-sociální a environmentální (Ogorelc 2009, Andereck a kol 2005). Literární prameny uvádí, že strategicky řízený CR přináší do všech třech oblastí regionu pozitivní efekty. Na druhé straně v případě neřízeného rozvoje CR mohou nastat i dopady negativní a v některých případech i protichůdné vnímání rezidentů na rozvoj CR v regionu (Brida a Faccioli, 2011)

CR je jedním z hlavních odvětví, v některých regionech jediným, který má možnost pozitivně rozvíjet ekonomickou, sociální, kulturní, environmentální i politickou oblast v regionu.

4.1.1 Ekonomické dopady

Ekonomický dopad činnosti CR je výrazně vázán na místo svého vzniku a napomáhá stabilizovat lokální ekonomiky a je tudíž faktorem konkurenceschopnosti daného regionu (Wokoun, 2008). Atraktivita a rozvoj destinace CR zvyšuje obchodní příležitosti, zahraniční investice, investice do soukromých i veřejných budov a infrastruktury, podporuje místní rozvoj a kvalifikaci lidského kapitálu. CR přispívá ke snižování ekonomických rozdílů mezi regiony, rozvíjí vzdělávání a lidské zdroje a snižuje v daném místě chudobu.

Dopady ekonomického charakteru rozvoje CR se rozlišují na tři druhy – přímé a sekundární (nepřímé a vyvolané). Díky následujícím efektům popsaných níže je zřejmé, že jakákoliv změna v nabídce a poptávce vede k přímým či sekundárním dopadům na ekonomiku regionu.

Přímé efekty zahrnují změnu výroby a spotřebu zboží a služeb v místních zařízeních (ubytovací, stravovací a volnočasové), dále zahrnují spotřebu služeb (komunikační, dopravy, maloobchodní). Vlivem přímých efektů se vytváří finanční příjmy v regionu (mzdy, platy, zisky z přímých aktivit CR), vládní příjmy, nové pracovní pozice a následně vyšší zaměstnanost.

Nepřímé efekty plynou z mezi-spotřeby na výrobu zboží a služeb v odvětví CR. Jsou to takové výrobky a služby, které aktéři CR nakupují od dodavatelů a tvoří tak nabídku v řetězci CR. Jedná se o výdaje na nákup hlavních dopravních prostředků, náklady na výstavbu MTZ, vládní/regionální výdaje na marketingovou propagaci regionu, bezpečnostní služby a další. Řetězec CR a dodavatelů v něm podporuje ekonomickou aktivitu v regionu a napomáhá maximalizovat příjmy z CR (Jucan, 2006).

Vyvolané (indukované) efekty jsou ekonomické změny, vznikající v důsledku výdajů domácností z přímých či nepřímých příjmů CR. Ovlivňují finanční příjmy a zaměstnanost místních obyvatel vlivem výdajů turistů na všech aktivitách spojených s CR (Stynes, 1997).

Na druhou stranu ekonomické dopady mohou mít i negativní dopady. CR může způsobit nerovnoměrnou a sezónní poptávku po službách a potažmo i problematiku fluktuace zaměstnanosti v důsledku sezonnosti. Se zvyšující se atraktivitou regionu se zvyšují životní náklady, náklady za zboží a služby, v některých případech i neúměrně příjmům v regionu. Tyto dopady jsou často negativně vnímány místními rezidenty (Brida, a Faccioli, 2011).

4.1.2 Kulturně-sociální dopady

V kulturně-sociální oblasti jsou dopady CR hůře kvantifikovatelné a nejsou tak zřejmé jako v případě dopadů na ekonomickou a environmentální sféru. Dle Dogana (1989) CR může způsobit změnu návyků, rutin a společenských hodnot rezidentů.

CR ovlivňuje jak psychologické tak i urbanistické, kulturní, hmotné i nehmotné faktory a dochází tak k procesu akulturace. Akulturace (Pásková a Zelenka, 2002) je proces, ve kterém se, skrze dlouhodobý a opakující se styk rozdílných společností, mění kultura a sociální komunita. Přitom jedna z těchto skupin má silnější (technicky, ekonomicky vyspělejší) vliv na tu druhou. Akulturace mění životní styl, návyky rezidentů, a snižuje tak jedinečnost lokality a místní komunity. Akulturace může mít i opačný vliv, kdy jsou turisté ovlivněni místní komunitou, ve více případech je tomu ale právě naopak.

Existuje vícero podob akulturace, jedním z nich je demonstrační efekt, kdy rezident přejímá vzor chování a aktivity návštěvníka. Dalším vyjádřením akulturace je efekt módnosti (Getz, 1993), ten se vyznačuje silným vlivem popularity určité destinace pro všechny zainteresované aktéry CR (turisty, potenciální podnikatele a investory). Aktéři

jsou tak ovlivněni módností (podporována propagací v médiích) při výběru turistické destinace a aktivit. Činnost CR dokáže rozdělit společnost v destinaci na dvě skupiny tzv. dualizace společnosti. V tom to případě jsou zde ti, kteří z aktivit CR profitují (podnikatelé), a druhá skupina převážně rezidenti, kteří do rozvoje CR zapojeni nejsou a dopadají na ně spíše negativní efekty (vyšší životní náklady, vyšší koncentrace turistů). Intenzivní rozvoj CR, přímým i nepřímým způsobem, nutí rezidenty k odsunu z turistického jádra destinace do vzdálenějších lokalit. Tento efekt je nazýván marginalizací místních obyvatel a je způsoben hlavně vysokými životními náklady v historických a turistických jádrech destinace, výsledkem je centrum turistické destinace, ve které turista v zásadě nepocítí atmosféru místního života a téměř nepotká rezidenty (Pásková, 2012).

Zvyky, významné kulturní události a tradiční řemesla místních obyvatel se díky CR mohou stát předmětem prodeje a postupně tak ztratit své kouzlo. Tento efekt inscenizace, folklorizace a komodifikace zdrojů CR (Getz, 1993) poukazuje na snahu rezidentů o finanční příjmy komerčním prodejem ukázek tradic (umění, tanec, folklor, svátky, řemesla), které obvykle nekorespondují se skutečným časovým a prostorovým zařazením a ztrácí tak věrohodnost projevu. Komodifikace zasahuje ze socio-kulturní oblasti až do oblasti životního prostředí, protože jsou masově využívány místní přírodní zdroje (výroba suvenýrů, tradičních oděvů) ke komerčnímu prodeji turistům.

Při dynamickém a neřízeném rozvoji CR nastává problém s rezidenty, kterým se mění vnímání CR, a vznikají konflikty s turisty. Nejznámějším ukazatelem vztahů rezidentů k turistům (turistická iritace) je Doexeyho iritační index. Index popisuje postoje místních obyvatel, procházející čtyřmi odlišnými fázemi (euforie, apatie, znechucení, odpor), které se mění v důsledku intenzity CR a kontaktu s turisty. Měření turistické iritace se často využívá společně s konceptem životního cyklu destinace (Pásková, 2012).

Všechny vyjmenované efekty CR mají vážný dopad na socio-kulturní sféru a mohou zapříčinit absolutní ztrátu autentičnosti a *geina loci* destinace, které je jedno z důležitých předpokladů pro rozvoj CR.

CR nemá pouze negativní dopady. Rozvojem CR dochází k lepší vybavenosti a infrastruktuře regionu, zvyšuje dostupnost, výběr a spotřebu zboží a služeb, kvalitnější

dopravní dostupnosti lokality. Může posílit místní uvědomění, zachovat či obnovit tradiční zvyky a posílit kulturní život. CR buduje multikulturní vztahy a vazby mezi odlišnými národy (interakcí mezi rezidenty a turisty), celkovou životní úroveň a kvalitu života v daném místě (Palatková, 2014).

4.1.3 Environmentální dopady

Kvalitní životní prostředí a zachovalé přírodní dědictví je významným předpokladem rozvoje CR. Přírodní atraktivita se mohou dostat do ohrožení důsledkem nekontrolovaných aktivit CR, který dokáže poškodit a nenávratně zničit jedinečnost regionu. Vliv rozvoje CR na životní prostředí působí přímo i nepřímo na destinaci cílovou, tranzitní a zdrojovou. V této a v socio-kulturní oblasti se využívá termín „efekt turistické pasti“, kdy nároky turistů na MTZ podnítí k investicím a výstavbám a dojde tak k znehodnocení fyzicko-environmentální či socio-kulturní jedinečnosti lokality.

Emise jsou jedním z předních dopadů, které působí přímo (doprava, provoz podniků a atraktivit CR) i nepřímo (výstavba MTZ) na ozonové vrstvy a celkovou kvalitu ovzduší (smog, zápach). Nadměrná koncentrace turistů (odpad, čisticí a mycí prostředky) znečišťuje půdu a vodu a zvyšuje hladinu hluchosti, což ovlivňuje přirozený řád fauny i flory. Rozvoj CR a aktivity turistů napomáhají a urychlují procesu eroze (sešlap stezek i kulturních památek, narušení krajiny pěší turistikou, horolezectvím, lyžováním, cyklistikou). Turisté mohou vědomě i nevědomě zapříčinit snížení až vyhubení chráněných druhů přenášením bakterií, semínek rostlin do jim nepřirozeného prostředí. Při CR dochází ale i k přímému poškozování přírody a kulturních památek jako kolekce přírodních suvenýrů, nápisy na památkách atd. (Pásková, 2012).

Dopady CR na životní prostředí nemusí být vždy jen negativní. Mohou být vnímány i pozitivně jako například zvelebování a revitalizace krajiny, obnova infrastruktury, environmentální uvědomění a odpovědnost turistů i místních obyvatel k životnímu prostředí, krajinně a kulturním památkám (Palatková, 2014).

4.2 Vnímání rozvoje cestovního ruchu dle rezidentů

O postoji a vnímání místních obyvatel k rozvoji v daném regionu pojednává mnoho autorů (Andereck 2005; Ap 1992) a existuje řada teorií, které se postojem z pohledu rezidenta (hostitele) snaží pochopit (atribuční teorie, teorie závislosti, teorie sociální reprezentace, teorie společenské směny, systém osobních hodnot, aj.).

Teorie (RETS) Resident Empowerment through Tourism Scale zjišťuje, jak rezidenti vnímají jejich psychologickou, sociální či politickou „moc“ v rozvoji CR. Autor Cole (2006) přitom poukázal, že zplnomocnění rezidentů je nejvyšším stupněm rozvoje, kdy se rezidenti zapojují do chodu a řízení CR.

Využitá může být Stupnice Emocionální Solidarity (ESS) spolu s faktory, předvídajícími stupně a fáze dopadů CR (TIAS – Tourism Impact Attitude Scale). Teorie uvádí a pracuje s faktem, že emoční solidarita místních obyvatel k turistům může být také ovlivněna chováním a postoji turistů k rezidentům (Pásková, 2012). Tyto teorie spolu s již popsány (kapitola 3.1.2 kulturně-sociální dopady) v zásadě ukazují, že všechny zainteresované skupiny by měli být určitým způsobem zapojeny a měly by se aktivně podílet na rozvoji CR daného regionu. Pochopení rozvoje CR ze strany rezidenta je pro dlouhodobý a udržitelný rozvoj CR nezbytné (Wang, 2014).

4.2.1 Teorie společenské směny

Mezi prvními autory, kteří se věnovali sociální výměně, jakožto vysvětlení podpory rezidentů k rozvoji CR byli Perdue, Long, Allen, ke kterým se poté přidal i autor Ap (Boley et al, 2014). Teorii společenské směny Ap (1992, s. 668) definuje jako „základní sociologickou teorii zabývající se výměnou zdrojů mezi jednotlivci a skupinami vedoucí k interakci a společné směně“.

V oblasti CR je teorie založena na myšlence, že společenská směna dochází mezi aktéry CR (turisté, rezidenti, poskytovatelé zboží a služeb CR, místní správa). Přičemž ze strany turistů jde převážně o stabilizační efekty (určitá forma relaxace, aktivit, poznání, atd.) a ze strany rezidentů o efekty dynamizující (rozvoj hospodářství, zaměstnanosti, obnova infrastruktury, atd.). Teorie je vhodným a komplexním nástrojem pro analýzu reálných dopadů CR a jejich příčin. Cílem je monitorovat a analyzovat postoje rezidentů k vývoji

CR a vztahy mezi aktéry CR. Ap (1992) tvrdí, že rezidenti vnímají a hodnotí CR podle potenciálních přínosů či nákladů vznikajících rozvojem a činnostmi CR.

Řada studií podporuje názor, že pro rezidenty jsou důležitější a zásadní nehmotné hodnoty (kvalita života, citový vztah k danému regionu, osobní prospěch jedince či rodiny), jež silně podporují a ovlivňují rozvoj CR.

Teorie společenské směny se často využívá spolu s životním cyklem destinace, jelikož společenská směna a interakce pracuje s náklady a přínosy, a je propojená a koresponduje s vývojem a fázemi CR v destinaci. Jednou z nevýhod této teorie je časová náročnost výzkumu a zaměňování následků a příčin rozvoje CR na jednotlivé aktéry CR (Pásková, 2012). Vývoj teorie životního cyklu destinace naznačuje, že postoje rezidentů vůči CR jsou ze začátku pozitivní, až dochází k negativnímu pohledu na rozvoj.

VLASTNÍ PRÁCE

5 Charakteristika vybraného regionu Lipno nad Vltavou

5.1 Poloha obce

Lipno nad Vltavou je obec v nadmořské výšce 776 m. o rozloze 1 948 ha katastrální plochy v jihozápadní části Jihočeského kraje, spadající pod obec s rozšířenou působností Český Krumlov. Obec Šumavského podhůří se nachází v těsné blízkosti hranic s Rakouskem, na horním toku Vltavy a je situovaná při levém břehu lipenské přehrady.

Obrázek 2: Poloha obce Lipno nad Vltavou

Zdroj: vlastní zpracování

5.2 Historické mezníky obce

Lipno nad Vltavou je historicky spjaté s řekou Vltavou, kde se již od 16. století obyvatelé lipenské osady živilí vorařstvím a plavbou dřeva z centrální Šumavy až do Českého Krumlova.

Velký zlom v regionu nastal výstavbou vodní nádrže Lipno (1952-1959). Původní osada se nacházela v záplavové oblasti, proto došlo k jejímu zatopení a zániku. Díky stavbě

přehradu bylo následně vybudováno zázemí (bytové domy, pošta a další) pro dělníky a další pracovníky přehrad, a tím vznikla nová obec Lipno nad Vltavou. Lipenská přehrada dala za vznik silnému potenciálu nové obci a celému regionu, kde se provozovala letní turistika druhého bydlení a rekreace v chatových táborech a kempech.

Nicméně blízkost hranic (zakázané pohraničí) v obci zapříčinila během druhé poloviny 20. století markantní stagnaci rozvoje a hluboký propad životní úrovně obyvatel, udržovaný pouze díky omezenému dřevozpracujícímu průmyslu.

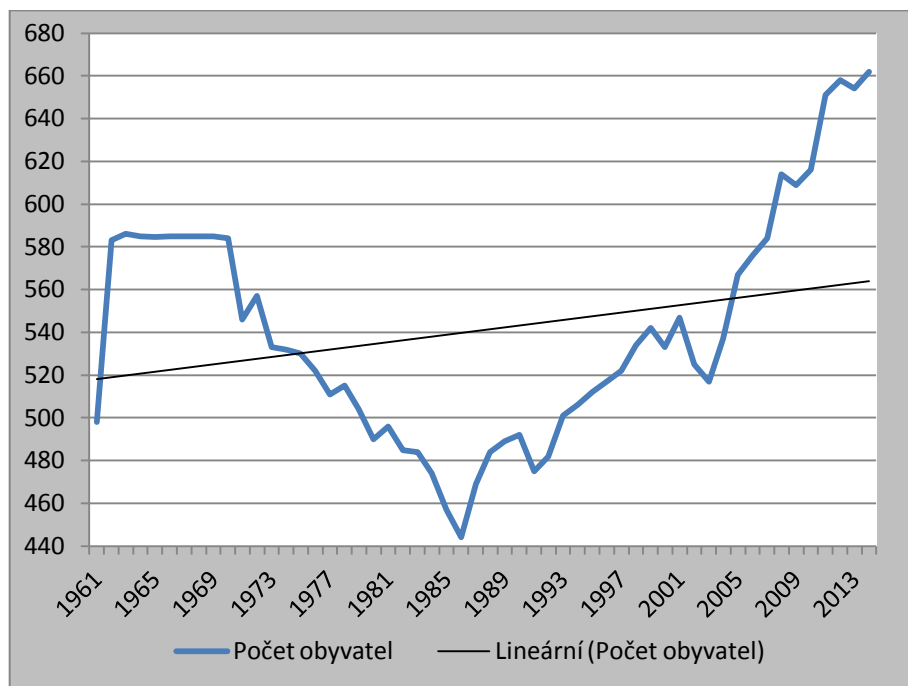
Až na počátku 90. let, po pádu totality „železné opony“, se obec a celé pohraničí otevřelo veřejnosti. Změna politických, podnikatelských i sociálních podmínek však zapříčinila úpadek dřevozpracujícího průmyslu, zánik podniků a prohloubení nezaměstnanosti.

Potenciál lipenské přehradu a přírodní předpoklady byly impulsem pro nezbytnou změnu od stagnujícího dřevozpracujícího průmyslu. Obec se začala orientovat na nabídku aktivit CR, čímž podpořila postupný růst a rozvoj. Obec připravila vhodné podmínky a prostor pro české i zahraniční investory, kteří již roku 1997 začali budovat infrastrukturu a MTZ CR v obci (Marina Lipno - jachetní přístav a ubytovací komplex). Atraktivita investovat v této destinaci se zvyšovala a dala za vznik výstavbě zázemí pro místní obyvatele, širokému MTZ a Skiareálu Lipno, který zásadně změnil následný rozvoj obce a orientaci nabídky Lipenského regionu. V dnešní době je obec centrem Lipenska, kde návštěvníci a turisté tráví aktivní dovolenou v zimní i letní sezóně s širokou nabídkou služeb CR.

5.3 Demografie obyvatel obce

Historické události a poloha silně ovlivnily demografický vývoj obyvatel obce Lipno nad Vltavou. Sledované období počtu obyvatel obce je 54 let (od roku 1961 do roku 2014), přičemž detailněji je možné jej rozdělit do tří částí (1. období 1961 - 1970; 2. období 1971 - 1991; 3. období 1992 – 2014). Počet obyvatel v obci má mírně rostoucí trend (r. 1961 – 498 obyvatel; r 2014 – 662 obyvatel), ale zároveň klesající trend přirozeného přírůstku.

Graf 1: Populační vývoj obyvatel Lipno nad Vltavou

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, Kronika obce Lipno nad Vltavou

I přesto, že oblast směrem ke státním hranicím byla již v od r. 1959 hlídaná pohraniční stráží a pohyb v blízkosti hranic byl velmi omezen, charakteristické pro 1. období 1961-1970 je růst počtu obyvatel. Příliv obyvatel do obce byl zapříčiněn stavbou lipenské přehrady a jejím dokončením. Celkový přírůstek v tomto období 10. let je +17 % (86 obyvatel).

Zpřísnění kontrol v pohraničí a události po roce 1968 zapříčinily silný pokles a vysídlení obyvatel a tím celkový úpadek obce až do roku 1986. Průměrná natalita v tomto období je 9 dětí a průměrná mortalita 3 zemřelí. Během první etapy 2. období 1971 - 1986 došlo k poklesu obyvatel o 19 % (celkový úbytek o 138 rezidentů), jehož hlavním důvodem byla silná migrace z pohraniční oblasti do větších měst za prací a lepšími životními podmínkami. V druhé etapě 2. období 1987 – 1991 došlo k pomalému nárůstu počtu obyvatel postupným uvolňováním situace u pohraničí a konečnému pádu totalitního režimu r. 1989.

3. období 1992 – 2014 je typické růstem počtu obyvatel, ale snižujícím se přirozeným průměrným přírůstkem. Průměrná natalita v tomto období je 6 dětí a průměrná mortalita 4 zemřelí. Nový režim a změna orientace z dřevozpracujícího průmyslu na odvětví CR

napomohla k rozvoji oblasti a přílivu obyvatel. Celkový přírůstek v tomto období 23. let je +37 % (143 obyvatel).

V současnosti v obci žije 662 obyvatel z toho 339 mužů a 323 žen (k 31. 12. 2014), jejichž průměrná délka života (41 let) má mírně rostoucí trend. Dlouhodobým problémem obce (celého regionu Lipenska) je vysoká nezaměstnanost se silným sezonním charakterem (zimní, letní sezona). Podíl nezaměstnaných osob v obci se v průměru drží kolem 10 %, přitom v současnosti je 8,6 % (k 31. 12. 2014).

Tabulka 3: Věková struktura obyvatel Lipno nad Vltavou

Rok	0-14 let	15-64 let	65 a více let
1991	104	201	70
2001	101	393	53
2011	85	474	92
2014	104	445	113

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 4: Struktura obyvatel Lipno nad Vltavou dle vzdělání

Dosažené vzdělání	1991	2001	2011
Děti do 15 let	101	101	110
Bez vzdělání	3	4	3
Základní vč. neukončeného	157	121	90
Střední vč. vyučení (bez maturity)	135	193	166
Úplné střední (s maturitou)	66	79	111
Nástavbové studium	0	11	14
Vyšší odborné vzdělání	0	24	5
VŠ	13	14	39

Zdroj: ČSÚ

5.4 Primární a sekundární nabídka cestovního ruchu v obci

I přesto, že odvětví CR historicky nebylo hlavním hospodářstvím obce ani celého regionu Lipenska, impulsem pro vznik základní nabídky CR bylo dokončení výstavby a otevření lipenské přehrady (r. 1961). Během druhé poloviny 20. století se zde v malé míře vyvíjela turistika tzv. druhého bydlení a rekreační pobyty v chatových táborech. Turistům a návštěvníkům byly nabízeny výletní plavby po jezeře, možnost koupání a vodních sportů, promítání letního kina a ozdravné pobyty a relaxace v přírodě (kromě pravého břehu, který již spadal do zakázaného pohraničního pásma). Nabídka atraktivit CR se v průběhu let rozšířila o malé zimní středisko, které se svými třemi vleky bylo spravováno místním sportovním oddílem. Tyto služby CR v téměř nezměněné podobě byly rekreativním k dispozici až do konce 90. let 20. století.

5.4.1 Turistické atraktivity zimní a letní sezony

Nabídka aktivit a služeb CR v obci a jejím okolí je v současné době velmi široká a předpokládá se její další silný rozvoj. Destinace Lipno nad Vltavou se specializuje na aktivní rodinnou turistiku a turistiku pro handicapované s vybudovaným moderním zázemím jak pro děti tak i dospělé.

Destinace disponuje silným přírodním potenciálem a atraktivitami s dominantní lipenskou přehradou, nedalekým NP a CHKO Šumava. Nejstarší atraktivitou destinace jsou vyhlídkové plavby po jezeře, které jsou provozovány již od 60. let 20. století, a nespočet turistických stezek a cyklostezek. Velkým projektem (1999 – 2007) byla dotovaná výstavba páteřní cyklostezky podél břehu, která propojila obce se sousedním Frymburkem a Přední Výtoní a navázala tak na další síť stezek v NP Šumava a za hranicemi v Rakousku.

V obci se od konce 90. let 20. stol. nachází Přístav Marina, financovaný holandským investorem, jenž rozšířil nabídku služeb a sportovních aktivit o plavby na jachtách, plachetnicích a elektročlunech.

Jednou z nejdůležitějších firem vytvářející nabídku aktivního CR v obci je společnost Lipnoservis, která od r. 1999 každým rokem rozšiřuje své služby zimní i letní sezony.

Zimní turistika má v obci své kořeny od spuštění malého střediska r. 1964, které se až do začátku 21. století téměř nezměnilo. Od r. 2000 společnost nabízí provoz rodinného

Skiareálu Lipno, který silně podpořil rozvoj a návštěvnost obce a celé destinace v zimní sezoně. Skiareál Lipno prošel r. 2008, díky dotacím, velkou modernizací a v dnešní době se postupně rozšiřuje o další sjezdovky. Další z hlavních zimních nabídek je možnost zapůjčení a servisu sportovního vybavení, výuka v lyžařské škole a široká nabídka instruktorských a jiných vzdělávacích kurzů.

Zimní sezona v obci a v jejím okolí nabízí možnost upravených běžeckých tratí a v případě dobrých podmínek také upravovanou bruslařskou dráhu na lipenské přehradě.

V letní sezoně se nabídka společnosti Lipnoservis skládá z lanového parku, terénního bikeparku, půjčoven vodních plavidel, kol, koloběžek a dalšího sportovního vybavení a možnosti využití lanové dráhy na vrchol Kramolín. Společnost provozuje vnitřní koupaliště Aquaword, kde se od r. 2013 nachází Hopsárium, a nabízí výuku plaveckých kurzů, in-line bruslí a dalších sportů.

Turistům jsou od r. 2007 k dispozici také indoorové aktivity ve sportovní aréně Lipno Point, jež nabízí haly pro tenis, badminton, squash, lezeckou stěnu, bowlingovou dráhu a fitness.

V obci se rozšířila nabídka prodeje sportovního vybavení a značkového sportovního oblečení, a zvýšil se také počet restaurací, kaváren a občerstvení kolem hlavních turistických atraktivit.

Jednou z posledních velkých investic je 675 m vysoká Stezka korunami stromů na vrcholu Kramolína, která od r. 2012 zvýšila velmi nízkou návštěvnost obce v období mezisezony (duben – květen; říjen – listopad) a napomohla téměř k celoroční turistické vytíženosti.

5.4.2 Ubytovací kapacita obce

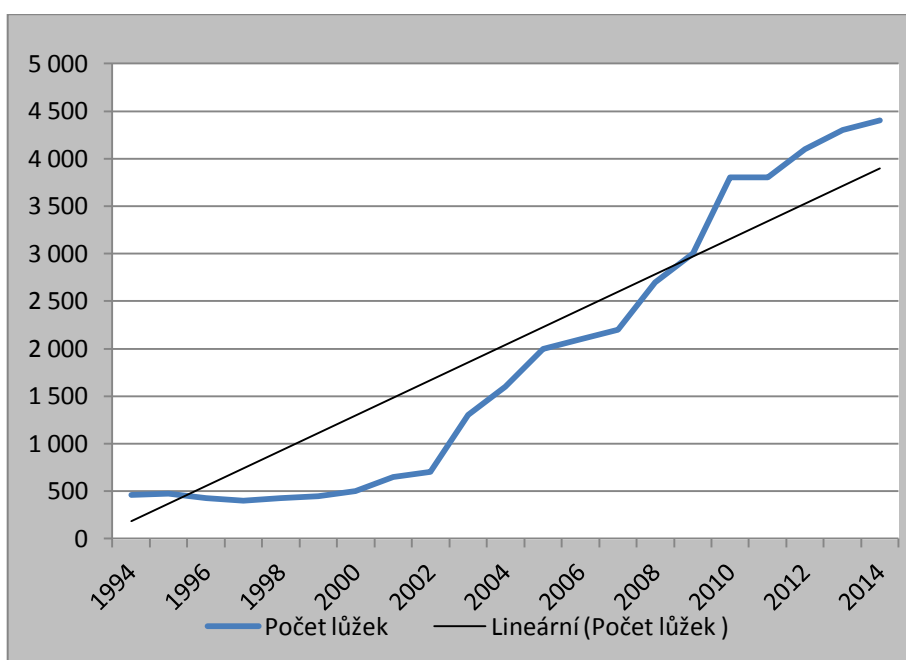
První hromadná ubytovací zařízení (dále jen HUZ) Zotavovna ROH, Restaurace Lipno a Chatové tábořiště v obci vznikala na počátku 60. let 20. století po ukončení prací na lipenské přehradě. V 80. let 20. stol. došlo k nepatrnému navýšení lůžkových kapacit výstavbou nového rekreačního střediska JIP, ale počet HUZ a jejich kapacita (přibližně 500-600 lůžek) se v průběhu druhé poloviny 20. století výrazně neměnila. Po uvolnění situace v pohraničí byly HUZ již ve velmi špatném stavu a provoz některých byl dokonce

ukončen. Privatizace objektů a následné investice do HUZ přišly na přelomu 20. a 21. století.

První investice byly financovány zahraničním kapitálem do HUZ Landal Marina Resort, Lipno Lake Resort a následně do apartmánů Riviéra, které dodnes disponují největší lůžkovou kapacitou v obci. V průběhu posledních 20 let se zahraniční i české investice do HUZ a ubytování v soukromí (které ČSÚ ve svých statistikách nezachycuje) mnohonásobně zvýšily.

V současné době se v obci nachází celkem 118 zařízení (hotely a penzióny, apartmánové komplexy, ubytování v soukromí, atd.), jejichž celková kapacita včetně přistýlek a kempů je přibližně 5 240 lůžek. V průběhu sledovaného období 20 let (viz graf č. 2) se v obci lůžková kapacita od základního období (r. 1994) zvýšil o 850 %, přitom meziroční tempo růstu bylo během sledované doby nejvyšší r. 2001 (+30 %), r. 2003 (+86 %) a r. 2010 (+27 %).

Graf 2: Vývoj lůžkové kapacity v obci Lipno nad Vltavou

Zdroj: obec Lipno nad Vltavou

6 Budoucí rozvoj obce

Popularita obce, jakožto destinace CR, se stále zvyšuje a předpokládá se vyšší návštěvnost a s tím spojený růst investic v obci a okolí. V rozvojových plánech obce a investorů, které by se v průběhu let měly realizovat, jsou investice jak do turistických atraktivit a MTZ CR tak do infrastruktury pro místní obyvatele.

6.1 Rozvoj turistických atraktivit v obci

Dle zpravodajství iDNES.cz (2015) a informací ze samotné obce se společnost Lipnoservis, která provozuje Skiareál Lipno, chystá během dalších let markantně rozšířit a zmodernizovat středisko. Rozšíření z 11,1 km na téměř 16 km sjezdovek by mělo ovlivnit postupný rozvoj také obce Loučovice (již částečně probíhá) a obec Frymburk, ke kterým se rozšíření plánuje. Modernizace by se měla týkat hlavně přepravy lyžařů. Ve Skiareálu Lipno by se ze současných 3 lanovek a 4 pohyblivých pásů měla v budoucnu využívat 1 kabina, 6 sedačkových lanovek a 5 pojízdných koberců.

Dalšími plánovanými investicemi do atraktivit a MTZ CR v samotné obci a okolí je výstavba majáku na lipenské přehradě a vybudování zimního stadionu a běžeckého areálu s možností umělého zasněžování.

Velký projekt, který se chystá Český olympijský výbor (2016) po celém Lipensku, je letní olympijský park Rio-Lipno 2016, jehož základna bude v obci Lipno nad Vltavou. Lze předpokládat, že se návštěvnost a následná atraktivita destinace zvýší, jako tomu bylo v průběhu olympijského parku Soči-Letná 2014.

6.2 Rozvoj infrastruktury obce pro místní obyvatele

Budoucí rozvoj by měl dle obce Lipno nad Vltavou (2014) pozitivně postihnout i centrum samotné obce. V současnosti již probíhají práce na rozšíření centra obce o další promenádní třídu a pěší zóny. Investiční plány zahrnují také modernizaci infrastruktury pozemní komunikace o další kruhové objezdy a navýšení bytového fondu obce a rodinných domů. Pro místní obyvatele by mělo dojít k modernizaci hřiště a jeho okolí, výstavbě kostela a lesního hřbitova v lesoparku.

7 Analýza intenzity cestovního ruchu

Potenciál, atraktivita a celková intenzita/zátěž CR v obci Lipno nad Vltavou je znázorněna vypočtenými ukazateli v tabulce č. 4 ve sledované časové řadě 20 let (1994 - 2014).

Tabulka 5: Indikátory intenzity CR v obci Lipno nad Vltavou

Rok	Počet rezidentů	Počet Lůžek (bez přistýlek)	Počet přenocování	Průměrná délka pobytu	Využití lůžkové kapacity (%)	Defertova turistická funkce T(f)	Hustota výskytu turistů TDR(f)	Míra turistické penetrace TPR(f)
1994	506	460	49 000	2,7	29	91	7	27
1995	512	475	52 000	2,9	30	93	7	28
1996	517	430	43 000	2,4	27	83	6	23
1997	522	400	31 000	1,9	21	77	4	16
1998	534	430	36 000	2,1	23	81	5	18
1999	542	450	41 000	2,3	25	83	6	21
2000	533	500	47 000	2,1	26	94	7	24
2001	547	650	71 000	3,5	30	119	10	36
2002	525	700	76 000	3,6	30	133	11	40
2003	517	1300	148 000	3,4	31	251	21	78
2004	537	1600	180 000	4,4	31	298	25	92
2005	567	2000	223 236	5,5	31	353	31	108
2006	576	2100	234 127	3,5	31	365	33	111
2007	584	2200	243 428	7,0	30	377	34	114
2008	614	2700	299 421	9,7	30	440	42	134
2009	609	3000	313 105	8,4	29	493	44	141
2010	616	3800	378 268	11,1	27	617	53	168
2011	651	3800	375 106	8,7	27	584	53	158
2012	658	4100	400 000	6,1	27	623	56	167
2013	654	4300	420 000	4,7	27	657	59	176
2014	662	4400	410 000	2,7	26	665	58	170

Zdroj: vlastní zpracování dle obce Lipno nad Vltavou

Jeden z ukazatelů, jež turistickou atraktivitu destinace měří, je Defertova funkce $T(f)$. Z naměřených hodnot $T(f)$, je zřejmé, že obec je historicky silnou turistickou destinací s velkým potenciálem. Hodnoty $T(f)$ mají v průběhu sledované doby rostoucí trend. Od počátečního r. 1994 do r. 2000 se obec Lipno nad Vltavou nacházela v intervalu $T(f) = 40 - 100$ jako oblast s převažující funkcí CR, od r. 2001 – 2009 v intervalu $T(f) = 100 - 500$ jako významné turistické středisko a v posledním období od r. 2010 – 2014 v intervalu $T(f) = 500 - \infty$ jako hyperturistická destinace CR.

Při bližším průzkumu jde vidět zlom mezi intervaly $T(f)$ v r. 2001 a r. 2010. Roku 2001 se obec stala významným turistickým střediskem, neboli počet lůžek již přesáhl celkový počet rezidentů v obci. Růst lůžkové kapacity a celkové atraktivity ve zmíněném roce byl zapříčiněn první velkou investicí do Skiareálu Lipno a následným rozvojem HUZ a infrastruktury obce. Atraktivita destinace se v dalším období markantně zvýšila od r. 2010, kdy došlo k mnoha milionové modernizaci Skiareálu Lipno, jež vyústila k opětovnému navýšení lůžkové kapacity jak HUZ tak i ubytování v soukromí. Lipno nad Vltavou je od r. 2010 hyperturistickou destinací s mnohonásobně vyšším počtem lůžek vůči počtu rezidentů. V současné době je hodnota $T(f)$ 665, čili na jednoho rezidenta připadá 7 lůžek a při započtení přistýlek (5 240 lůžek) se v destinaci nachází 8 lůžek na jednoho rezidenta.

I přesto, že obec je dle Defertovy funkce definována jako hyperturistická destinace, je nutné brát v potaz i další jevy a fakta, které celkovou intenzitu ovlivňují. Vzhledem k charakteristice nabídky CR (kapitola 4.4) a využití lůžkové kapacity, která se za sledované období pohybuje v průměru kolem hodnoty 28 %, je zřejmé, že je destinace silně ovlivněna sezonností. Vysoká intenzita a atraktivita destinace je tedy převážně během letní a zimní sezony. Ubytovací kapacity, jsou využity z téměř 90 % pouze v průběhu období hlavní letní sezony (červenec, srpen) a hlavní zimní sezony (období vánočních svátků - únor). Díky růstu služeb a atraktivit nabízených turistům se nerovnoměrná sezonní poptávka v období mezisezony zkracuje a turisté přijíždějí na prodloužené a víkendové pobyty i v období květen – červen; září – říjen. Nicméně mimo sezona s velmi nízkou až nulovou návštěvností a vysoká kumulace turistů v hlavních sezonách stále negativně ovlivňuje velké výkyvy v poptávce. Hodnotu $T(f)$ 665 je tedy nutné snížit

o nerovnoměrnou sezonní poptávku, která bude i přes tento fakt sezonnosti nadále velmi vysoká.

Katastrální plocha destinace Lipno nad Vltavou za sledované období činí 19,5 km², kde se denní hustota rezidentů pohybuje v průměru 29 obyvatel/km². Dle ukazatele Hustota výskytu turistů TDR(*f*) má množství turistů/km² plochy destinace rostoucí tendenci. Od počátečního období r. 1994 se intenzita množství turistů zvýšila o 51 turistů (r. 1994 7 turistů/km²; r. 2014 58 turistů/km²). Přitom denní hustota výskytu turistů TDR(*f*) překročila denní hustotu rezidentů roku 2005 a od té doby se stále zvyšuje. Stejně je tomu u hodnot ukazatele Míra turistické penetrace TPR(*f*), jež představuje intenzitu průměrného denního počtu turistů na 100 obyvatel. Denní počet turistů přesáhl množství 100 obyvatel r. 2005 a v současné době (r. 2014) se v obci denně vyskytuje 170 turistů na 100 obyvatel.

Vzhledem k faktu, že jak ukazatel TDR(*f*) i ukazatel TPR(*f*) nezahrnuje počet jednodenních návštěvníků v destinaci (jenž není možné vyčíslit), je jasné, že intenzita výskytu turistů/návštěvníků je mnohem vyšší, než uvedený současný stav TDR(*f*) = 58 turistů/km² a TPR(*f*) = 170 turistů/100 obyvatel.

7.1 Syntéza výsledků intenzity cestovního ruchu

Z analýzy ukazatelů intenzity CR (kapitola 7) vyplývá řada pozitivních a negativních jevů a faktorů, které CR v destinaci silně ovlivňují.

Lipno nad Vltavu je hyperturistickou destinací s velmi silným sezonním charakterem. Nerovnoměrnou poptávku po rekreaci v destinaci je možné rozdělit na hlavní sezonu (červenec – srpen; prosinec – únor), slabší mezisezonu (konec května - červen; září – začátek října) a téměř nulovou mimosezonu (konec března – duben; konec října – listopad).

Destinace disponuje vysokou lůžkovou kapacitou (5 240 lůžek), která je během roku využita pouze z 30 %. Lůžková kapacita je však v případě hlavní sezony naplněna téměř z 90 %. Můžeme tedy tvrdit, že ubytovací kapacita je v hlavní sezoně téměř nedostačující. Z výše uvedeného lze předpokládat, že kapacita HUZ a ubytování v soukromí vzroste pro naplnění rostoucí poptávky.

Počet ubytovacích kapacit a množství turistů (na jednotku plochy a 100 obyvatel) již několik let markantně převyšuje počet stálých rezidentů. Vysoká koncentrace denního výskytu turistů navýšená o počet jednodenních návštěvníků v průběhu hlavní sezony a téměř nulová návštěvnost v období mimo sezony, může způsobit negativní postoje místních obyvatel k aktivitám CR a ovlivnit chování všech aktérů CR v destinaci (ubytovatelé, firmy nabízející služby/atraktivitu CR, obecní správa,...).

Lipno nad Vltavou je jednou z mála obcí na Lipensku, která již nespadá do CHKO Šumava, čímž realizace rozvojových činností a investic jednodušší. Tento fakt i vysoká intenzita CR destinace mění a má vliv na půdní strukturu obce. Vzrůstající atraktivitou a investicemi narůstá zastavěná plocha (HUZ, MTZ CR, atraktivita CR, infrastruktura) na úkor zemědělské půdy, orné půdy a ostatních ploch v obci.

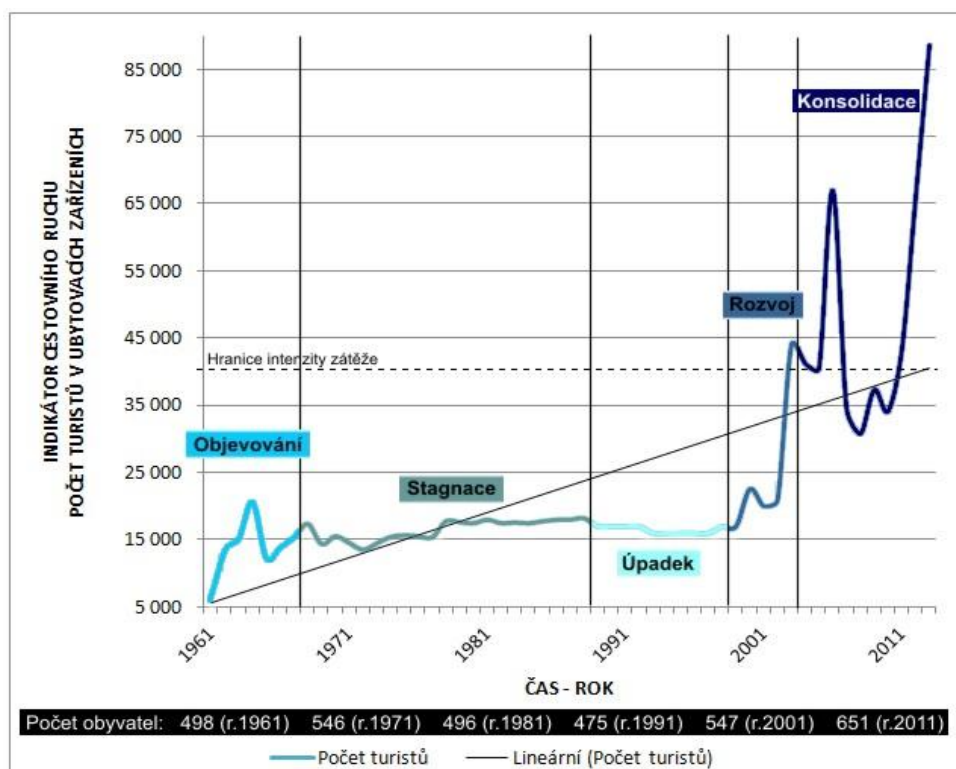
Změna orientace z dřevozpracujícího průmyslu a zemědělství k odvětví CR, jak již bylo popsáno v kapitole 5.2, odstartovalo silný rozvoj a dá se říci „zachránilo“ obec před úpadkem. V současné době je CR takřka jediným odvětvím v obci, na kterém je ekonomika destinace silně závislá a tím více zranitelná. Pokles či změna poptávky po službách CR v destinaci může negativně zasáhnout zaměstnanost, životní úroveň rezidentů a zapříčinit tak následný úpadek rozvoje v obci.

V případě takto silné vazby obce na CR, je nutné, monitorovat všechna žádoucí data (např.: počet jednodenních návštěvníků), brát v potaz zátěž (na plochu, rezidenty), kterou CR v destinaci způsobuje a indikátory TUCR soustavně kontrolovat a začlenit do rozvojových strategií.

8 Analýza životního cyklu destinace

Analýza TALC (Tourist Area Life Cycle) popsaná v kapitole 3.5 je nástroj pro měření dynamiky rozvoje destinace a CR v něm. Model TALC uvedený v grafu č 3, zobrazuje životní cyklus destinace Lipno nad Vltavou ve sledované době 1961 – 2013 s definovanými fázemi cyklu – objevení, stagnace, úpadek, růst a konsolidace.

Graf 3: Životní cyklus destinace Lipno nad Vltavou

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, dat obce Lipno nad Vltavou

Objevení destinace Lipno nad Vltavou započalo dokončením vodní nádrže Lipno (r. 1959). Jelikož data nezbytná pro tuto analýzu jsou dostupná až od r. 1961, je tento rok brán jako počátek CR v destinaci.

Fáze objevení probíhá od 1961 – 1968. Charakteristické pro první fázi je, již existující malé množství ubytovacích zařízení, téměř žádná MTZ CR a velmi úzká nabídka služeb CR. Hlavním odvětví ve sledovaném období objevení je zemědělství, dřevozpracující průmysl a stavebnictví (lipenská přehrada), CR je pouze okrajovým odvětvím.

Převažující forma CR je v první fázi TALC turistika druhého bydlení, rekreace v přírodě a u přehrady v chatových táborech, kempech, a nově vybudované Zotavovně ROH a Restauraci Lipno. Průměrné množství přijíždějících rekreantů se pohybuje kolem 14 tisíc a průměrný počet jednodenních návštěvníků, lze vyčíslit jediným dostupným údajem a to počet výletníků plaveb lipenské flotily, který se během první fáze objevení průměrně blíží k počtu 74 tisíc výletníků. Turistům a návštěvníkům je v tuto dobu nabízena letní rekreace v přírodě, výletní plavby po přehradě a také možnost první zimní turistiky na lyžařském vleku. Během uvedených 8 let se ubytovací kapacita nepatrně zvýšila o počet srubů a podnikových chat. Vybudování přehrady, pracovní příležitosti a základní infrastruktura v nové obci napomohly i navýšení počtu obyvatel.

Historické události kolem r. 1968 však zapříčinily zastavení přirozeného procesu TALC. Přejít z fáze objevení do fáze vtažení a rozvoje je potlačen politickou situací, novým totalitním režimem a omezením pohybu v příhraničí, kde se obec nachází. Z uvedených důvodů je následným obdobím definovaná **fáze stagnace**, i přes to, že dle Butlera (1980) v kapitole 2.5 je stagnace fází na vrcholu životního cyklu s odlišnou charakteristikou.

Během **fáze stagnace** (1969 – 1989) řízená ekonomika v pohraničí stagnuje a způsobuje velký pokles životní úrovně a odsun části obyvatel (pracovní síly) do jiných regionů. Skutečnost, že regulovanou formu CR je možné realizovat pouze na domácí půdě, nepatrně zvyšuje počet turistů (průměrně kolem 16 tisíc) a návštěvníků (dle lipenské flotily průměrně 100 tisíc). Neuspokojení vysoké poptávky (nad nabídkou) v této fázi je způsobené regulovanou ekonomikou, která omezuje přirozený rozvoj a navýšení nedostačujících ubytovacích kapacit, růstu investic do MTZ CR a rozšíření nabídky služeb CR

V průběhu 20 let stagnace se nepatrně zvyšuje ubytovací kapacita díky investici ve stanovém kempu a novém rekreačním středisku JIP. Probíhá také modernizace na lyžařském vleku a ve službách poskytovaných v období zimní rekreace. Dlouhé období stagnace a nízké investice do rekonstrukcí a modernizací (v porovnání se silným využitím) ke konci období stagnace dopadají na špatný stav všech ubytovacích zařízení i infrastruktury CR.

V období po r. 1989 se destinace Lipno nad Vltavou přesouvá do **fáze poklesu** (1990 – 1999). Změna politické situace, veškeré legislativy a privatizace negativně ovlivňuje poměry v destinaci. Výsledkem liberalizace zákonů je vysoký nárůst cen v destinaci za služby, které však neodpovídají kvalitě. Úroveň služeb i kvalita ubytovacích zařízení je ve fázi poklesu ve velmi špatném stavu, který je prodloužen privatizačním řízením téměř všech rekreačních objektů v destinaci. V období poklesu počet turistů klesá (průměrná hustota 6 turistů/km²) a údaje o počtu výletníků lodní flotily již nejsou k dispozici.

Pozitivní efekt, který měla změna politického režimu přinést, se začal realizovat až na konci 90. let 20. století, kdy první zahraniční investoři financovali výstavbu ubytovacích komplexů a MTZ CR v obci. Markantní nárůst investic, počtu HUZ a nabízených služeb CR ovlivnil průběh cyklu destinace, který způsobil přímý přechod k intenzivní fázi rozvoje bez zahrnutí fáze vtažení.

Fáze rozvoje (2000 – 2004) obce Lipno nad Vltavou je charakteristická intenzivním růstem turistů (za sledovanou fázi průměrně 30 tisíc a 100 % nárůst průměrné TDR(*f*) z předchozí fáze poklesu na 14 turistů/km²), růstem investic do apartmánových komplexů, hotelů a penzionů (100 % nárůst počtu lůžek v porovnání s fází poklesu), silnou propagací nově nabízených služeb CR a atraktivit (přístav Marina, Skiareál Lipno, síť cyklostezek) a v neposlední řadě růstem počtu obyvatel, kteří přišli za rozvojem a profitem z CR.

Se zvýšením spektra nabízených služeb CR turistům se ve fázi rozvoje mění i forma CR na rekreační a sportovně-rekreační formu CR využívanou v letní i zimní sezoně. Vysoká atraktivita po službách destinace a markantní propagace způsobují silný efekt sezonnosti (využití lůžkové kapacity – 30 % roční, 90 % hlavní sezona), který ovlivňuje nerovnoměrnosti v poptávce po CR. Intenzivní růst odvětví CR dokazuje i ukazatel Defertovy turistické funkce. Ukazatel destinaci definuje během fáze růstu jako významné turistické středisko, které již přesáhlo počet lůžek na celkový počet rezidentů.

Destinace dosahuje počáteční **fázi konsolidace** dynamickým růstem „masové“ návštěvnosti od r. 2005, kdy je dosažena a následně překročena hranice intenzity zátěže v destinaci vyznačené na grafu č. 3. Neboli došlo k překročení denního počtu turistů na 100 obyvatel TPR(*f*) a hustoty výskytu turistů TDR(*f*) vůči hustotě rezidentů.

Během fáze konsolidace (2005 – 2013) se množství investic v obci stále zvyšuje a ekonomika je vázaná z valné většiny pouze na odvětví CR. Popularita destinace zvyšuje ceny za nabízené služby, které si nemůžou dovolit již všichni místní obyvatelé. Tento fakt negativně dopadá na kulturně-sociální oblast CR, protože rozděluje společnost rezidentů na ty, které intenzivní rozvoj CR pozitivně ovlivňuje a na rezidenty, kterým se pouze zvyšují životní náklady.

Obec Lipno nad Vltavou je ve fázi konsolidace (od r. 2010) dle Defertovy turistické funkce definovaná jako hyperturistická destinace, kde na jednoho rezidenta průměrně připadá kolem 6 lůžek. Celková návštěvnost se blíží až k 50 tisícům turistů s denní hustotou 45 turistů/km².

Vzhledem k budoucím investicím popsaným v kapitole 5, je zřejmé, že fáze konsolidace a intenzity CR bude v dalších letech pokračovat. Otázkou je, jak udržitelný je takto dlouhodobý masový trend rozvoje a nárůstu množství turistů a atraktivit na tak malém území, aby nedošlo ke stagnaci, poklesu nebo až k úpadku destinace.

8.1 Syntéza analýzy životního cyklu destinace

Životní cyklus destinace Lipno nad Vltavou (sledovaný od r. 1961 – 2013) prošel osmiletou fází objevování. V první fázi cyklu je CR pouze doplňkovým odvětvím (hlavní je dřevozpracující průmysl a zemědělství), tudíž nabídka služeb CR a množství ubytovacích kapacit je nízké, i přes relativně vysokou návštěvnost.

Poloha obce a historie způsobily od konce 60. let 20. století silnou stagnaci, která trvala 20 let. Ubytovací kapacity, služby i návštěvnost se nepatrně rozvíjí, ale i tak je CR stále vedlejším odvětvím obce. Butler (1980) ve svém modelu TALC charakterizuje fázi stagnaci jiným způsobem. V případě obce Lipno nad Vltavou je nezbytné totalitní období definovat jako fázi stagnace, a to z důvodu řízených ekonomických aktivit, které neumožňovali spotřebu poptávky, jež silně převyšovala regulovanou nabídku.

Následná desetiletá fáze poklesu po revoluci, negativně zasáhla dříve důležité dřevozpracující odvětví, zemědělství i doplňkové odvětví CR a nastal hluboký propad obce. Problémy s kvalitou služeb, vybavením HUZ a zvyšující se cenou silně ovlivnily návštěvnost.

Díky změně struktury odvětví v obci (CR jako hlavní odvětví) a celkové strategii začala na konci 90. let 20. století velmi intenzivní pětiletá fáze rozvoje. Zahraniční investoři vybudovali silnou ubytovací kapacitu a MTZ CR, na kterou poté navázali i čeští podnikatelé. Markantní nárůst atraktivit a propagace doprovázený vysokým růstem počtu turistů, dostal destinaci z velmi špatné situace a tím se CR stal hlavním odvětvím v destinaci.

V posledních deseti letech fáze konsolidace již hyperturistická destinace Lipno nad Vltavou stále rozšiřuje nabídku služeb a atraktivit pro turisty. Celková návštěvnost roste takovým tempem, že již dosáhla trvale udržitelné hranice zátěže CR na svém území. Dle vlastního pozorování v obci, lze tvrdit, že ekonomika destinace je silně vázaná na příjmy z CR, jenž ovlivňuje rostoucí ceny zboží a služeb v obci. Turisté již destinaci Lipno nad Vltavou vnímají jako drahou, luxusní destinaci pro strávení-sportovně rekreační dovolené. Jev intenzivní návštěvnosti v hlavních sezonách a rostoucí ceny však negativně dopadá na kulturně-sociální oblast reprezentovanou místními obyvateli, kteří ne všichni profitují z rozvojových činností CR.

Vzhledem k formě masového CR obdobného typu turistů, kteří do destinace směřují, a strategických rozvojových plánů, lze tvrdit, že rostoucí trend atraktivity a návštěvnosti bude stoupat. Hlavním negativním aspektem budoucího rozvoje je velmi silná vazba obce na CR, který ovlivňuje mnoho faktorů. Jedním z důležitých faktorů (v případě masového typu turisty) se může zdát změna módnosti destinace a překročení únosné kapacity území, která může negativně ovlivnit jak rezidenty, tak i potenciální turisty při volbě destinace.

9 Vyhodnocení empirického výzkumu

Počet zodpovězených dotazníků za období výzkumu (červenec – srpen) je 118 respondentů z celkového základního souboru 558 (ČSÚ – hodnota snižená o děti do 14 let). Samotná návratnost dotazníkového šetření je 21 %. Údaje o velikosti základního souboru jsou však nadhodnoceny. Hodnota reálně žijících rezidentů se dle obce Lipno nad Vltavou pohybuje kolem 300 občanů, a zbylá část na své adrese fyzicky nepobývá. Nemovitosti jsou totiž využity k jiným účelům a to převážně k pronájmu. Reálná návratnost výzkumu je při porovnání se stanovenou hodnotou (dle ČSÚ) 2x vyšší (39 %) a zahrnuje téměř 40 % populace v obci. Skutečný údaj o reálně žijících rezidentech však není dostupný, proto se vyhodnocení výzkumu opírá o hodnotu stanovenou ČSÚ.

Ze 118 respondentů (100 %) se na dotazování podílel téměř stejný počet žen (51 %) a mužů (49 %). Přičemž nejčastěji zastoupený věk u žen je 45-54 let (35 %), 25-34 let a 65 a více let (17 %), nejčastější věk u mužů je průměrně nižší 35-44 let (31 %) a 45-54 let (22 %).

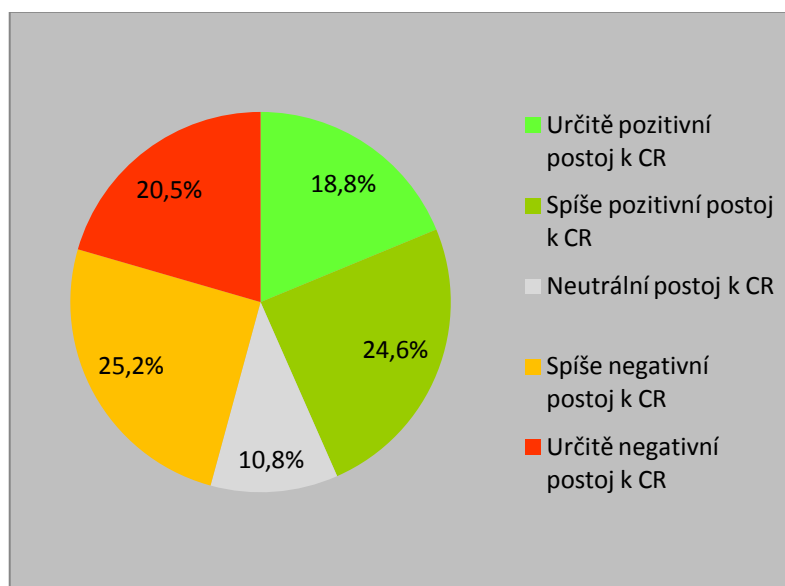
Dle struktury vzdělání mají z celkového počtu respondentů ženy vyšší dosažené vzdělání než muži. Nejčastěji se vyskytující vzdělání u žen je úplné střední – s maturitou (22 %) a Vysokoškolské (14 %), u mužů úplné střední – s maturitou (23 %) a střední vč. vyučení - bez maturity (13 %).

Z vyhodnocení dotazníků vyplývá, vyšší počet žen (29 %), pracujících v odvětví CR, které zároveň z větší míry (28 %) negativně vnímají rozvoj CR. V případě respondentů mužů, jejich zastoupení dle pracujících v odvětví či ne je stejné (25 %) a naopak vyšší počet mužů (24 %) vnímá aktivity CR v obci pozitivně.

9.1 Současný stav cestovního ruchu z pohledu místních obyvatel

Současný stav CR v obci je hodnocen v prvním oddíle dotazníkového šetření. Z celkového počtu 1 652 odpovědí prvního oddílu vyplývá, o 2,3 % více rezidentů (45,7 %) hodnotí současnou intenzitu a stav CR, ve kterém se obec nachází, spíše až určitě negativně.

Graf 4: Oddíl 1. - postoj místních obyvatel k současnému stavu CR
v obci Lipno nad Vltavou

Zdroj: vlastní zpracování

Při detailnějším rozboru je současný stav rozdělen na skupinu rezidentů č. 1 a 2, která spíše až určitě pozitivně vnímá CR, jenž se v destinaci realizuje. Opačná situace se jeví u skupiny rezidentů č. 3 a 4, která tento stav již neakceptuje a vnímá více negativních faktorů plynoucích z činností CR. Obecně lze tvrdit, že skupiny č. 1 a 2, neboli rezidenti, kteří pracují (profitují) v odvětví CR nevnímají činnost a rozvoj CR negativně. Kdežto skupiny č. 3 a 4, rezidenti nepracující (neprofitující) v CR, vnímají celkovou aktivitu spíše negativně.

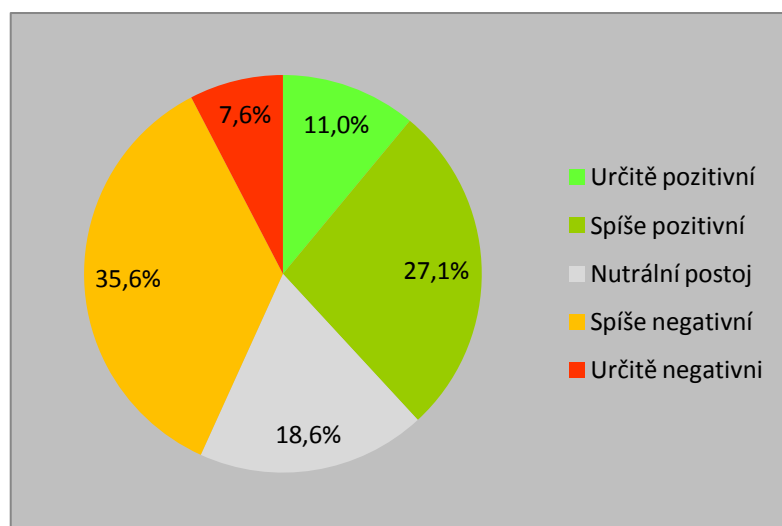
Environmentální dopady (fyzické znehodnocení krajiny, únosná kapacita/intenzita území, nezodpovědné chování turistů, znečištění) a ekonomické dopady (růst životních nákladů, pracovní pozice pro ne-rezidenty,...) jsou vyšším množstvím respondentů všech skupin nejhůře vnímány. Oblast kulturně-sociálních dopadů (kontakt s turisty, služby v obci, životní styl) je velmi negativně hodnocena skupinou č. 3, u které se tento jev dá předpokládat dlouhou dobou života v obci a tím silnějším vnímáním změn v kulturně-sociální sféře. Charakteristické pro skupinu rezidentů č. 4, je v porovnání s ostatními skupinami, nejvyšší procento neutrálních odpovědí. Tento trend je pravděpodobně způsoben kratší dobou pobytu v obci a tím nižším povědomím o situaci CR v destinaci.

9.1.1 Stupeň turistické iritace z pohledu místních obyvatel

Stupeň intenzity kontaktu a postoj rezidentů k turistům neboli modifikovaná verze Doxeyho indexu turistické iritace je hodnocena dle tabulky č. 1 v kapitole 1.2.4. Z obdržných výsledků zobrazených v grafu č. 5 je převažující postoj rezidentů k turistům spíše negativní, zastoupený 35,6 %, následovaný 27,1 % rezidenty se spíše pozitivním postojem k turistům. Dopady, plynoucí z intenzivního kontaktu s vysokým počtem turistů a návštěvníků, způsobuje o 5,1 % více nespokojených rezidentů (43,2 %).

Dle struktury skupin rezidentů, velmi negativně vnímá kontakt s turisty skupina rezidentů č. 3. U hodnocení ostatních skupin č. 1, 2, 4 se pozitivní a negativní intenzita iritace blíží vyrovnaným hodnotám.

Graf 5: Oddíl 1. - stupeň turistické iritace místních obyvatel Lipna nad Vltavou k turistům

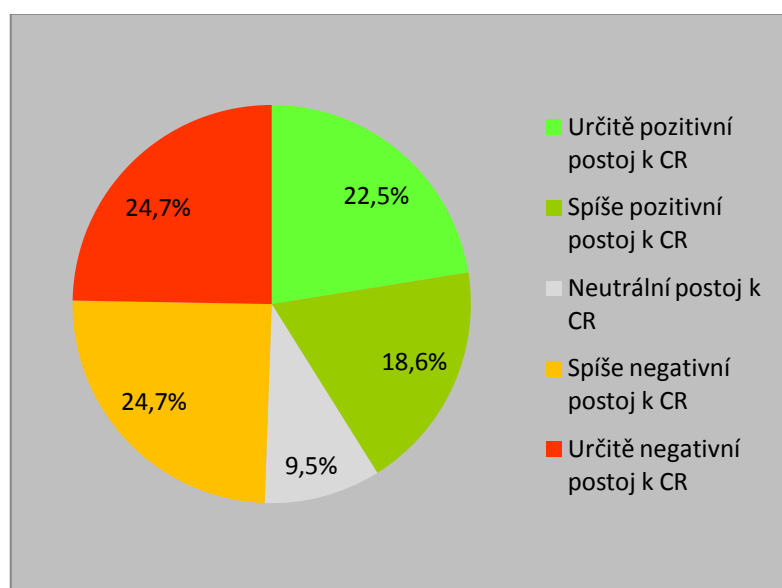

Zdroj: vlastní zpracování

9.2 Budoucí rozvoj cestovního ruchu z pohledu místních obyvatel

Vyhodnocení oddílu č. 2, který sleduje budoucí rozvoj CR v obci Lipno nad Vltavou je znázorněn v grafu č. 6. Z celkového počtu 708 odpovědí druhého oddílu vyplývá o 8,3 % vyšší počet rezidentů (49,4 %), který vnímá budoucí potenciální rozvoj CR spíše až určitě negativně.

Graf 6: Oddíl 2. - postoj místních obyvatel k budoucímu rozvoji CR
v obci Lipno nad Vltavou

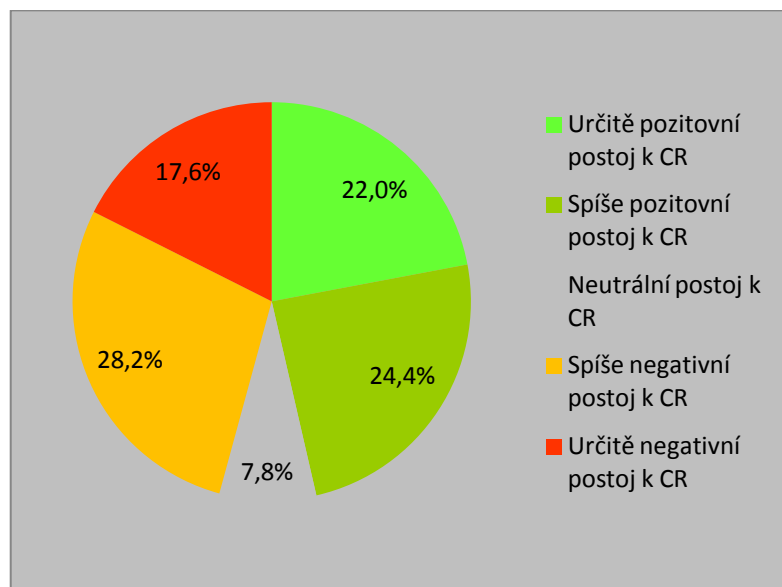
Zdroj: vlastní zpracování

Ekonomické dopady (zvýšení životních nákladů,...) z dalšího vývoje CR v obci vnímá z větší části negativně skupina č. 1, 2 a 4. Budoucí kulturně-sociální dopady z aktivit CR hodnotí pozitivně pouze skupina č. 1, kdežto více respondentů z ostatních skupin č. 2, 3 a 4 předpokládá, že další rozvoj CR postihne kulturně-sociální sféru negativně (výstavba pouze MTZ CR namísto místní infrastruktury, zhoršení vztahů mezi rezidenty a turisty,...). V oblasti environmentální jsou mezi skupinami č. 1, 2 a 4 hodnoty negativní a pozitivní téměř shodné až na skupinu č. 3, která vnímá budoucí rozvoj CR za hranicí kvalitního životního prostředí a s dalším rozvojem spíše nesouhlasí.

9.3 Účast místních obyvatel na rozvoji cestovního ruchu a konzumaci služeb

Poslední hodnocený oddíl č. 3, jenž zobrazuje výsledky v grafu č. 7, analyzuje účast rezidentů na rozvoji a konzumaci nabízených služeb CR v obci Lipno nad Vltavou. Z celkového počtu 472 odpovědí třetího oddílu je zřejmá rovnost (46 %) mezi pozitivními a negativními odpověďmi.

Graf 7: Oddíl 3. – Účast místních obyvatel na CR v obci Lipno nad Vltavou

Zdroj: vlastní zpracování

Postoje pozitivní převažují u skupiny rezidentů č. 1, 2 a 4, naopak skupina rezidentů č. 3 hodnotí postoje vůči účasti rezidentů na CR negativně. Jelikož oddíl č. 3 nezahrnuje ekonomické, kulturně-sociální ani environmentální dopady, je proto nutné vyhodnotit jednotlivé otázky (viz příloha č. 1) zkoumaného oddílu odděleně. Z hlediska účasti místních obyvatel obce na rozvojových aktivitách a činnostech, souvisejících s CR, lze zahrnout do třetího oddílu také respondenty pracující v odvětví CR.

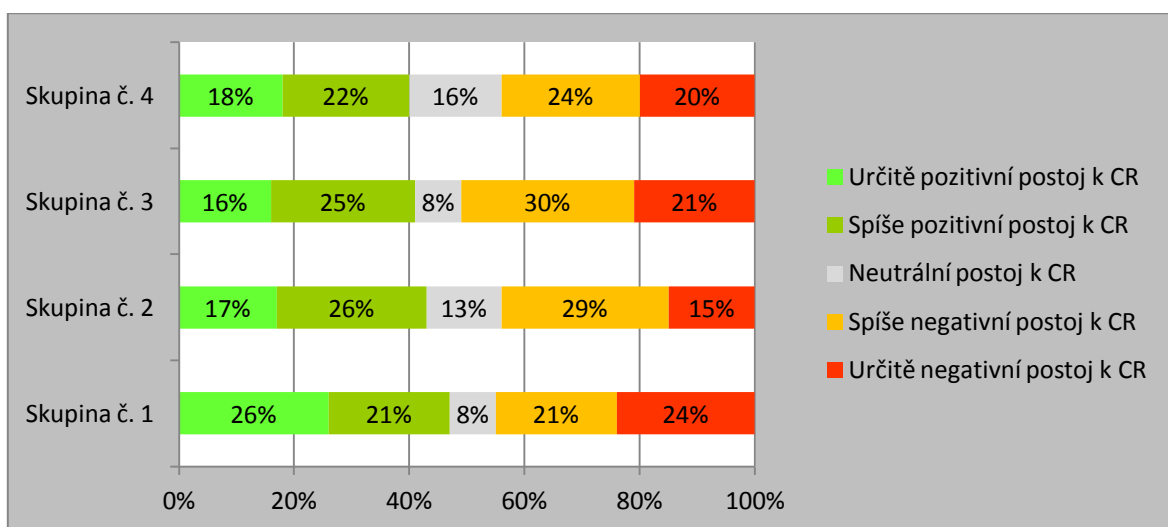
Počet 53 % respondentů se fyzicky zapojuje do rozvoje CR v obci formou pracovní účasti. Tento jev lze hodnotit pozitivně, protože do rozvoje tímto způsobem přispívá více respondentů než těch, kteří jsou zaměstnáni a pracují v jiném odvětví. Převážně negativně je téměř všemi skupinami rezidentů hodnocena nízká informovanost místních obyvatel plynoucí ze strany obce a možnost rozhodování o aktivitách a rozvoji CR v destinaci.

V případě účasti respondentů na konzumaci služeb CR v obci jsou téměř všechny skupiny rezidentů pozitivně ovlivněny CR. Služby a atraktivity vybudované v destinaci pro turisty využívá kolem 60 % rezidentů a stejný počet z nich pozitivně hodnotí i výhody, které jim z konzumace plynou. Ostatní respondenti (40 %) služby, které jsou v destinaci k dispozici, však nevyužívají a většina z nich buďto neví nebo si nemyslí, že místní obyvatelé jsou při těchto službách zvýhodněni.

9.4 Vyhodnocení dle skupiny respondentů

Vyhodnocení výzkumu dle definovaných skupin rezidentů je zobrazeno v grafu č. 8. Skupiny č. 1 a 2 mají téměř stejné procento zastoupení jak pozitivní tak negativních odpovědí, ale i přes tento fakt je skupina č. 1 jedinou, jenž vykazuje celkově vyšší procento pozitivních odpovědí na celkový postoj k činnosti CR v destinaci. Většina skupin rezidentů č. 2, 3 a 4 tak zaujímá obecně spíše negativní postoj, který je nejvíce patrný u skupiny č. 3, kde rozdíl mezi pozitivně a negativně laděnými odpověďmi je 10 %.

Graf 8: Vyhodnocení dle skupin respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Bližší zkoumání skupin podle oddílů ukazuje, že skupina rezidentů č. 3 a 4 zaujímají negativní postoj k současnému stavu CR v destinaci, tento jev může být způsobený charakterem skupin. Tyto dvě skupiny jsou rezidenti jenž nepracují v CR, což může být jednou z hlavních příčin negativního dopadu na celkové vnímání aktivit CR v obci. Naopak skupina č. 1 a 2 se v odvětví CR realizují a jistým způsobem ze současného stavu CR těží, proto je jejich vnímání spíše pozitivní.

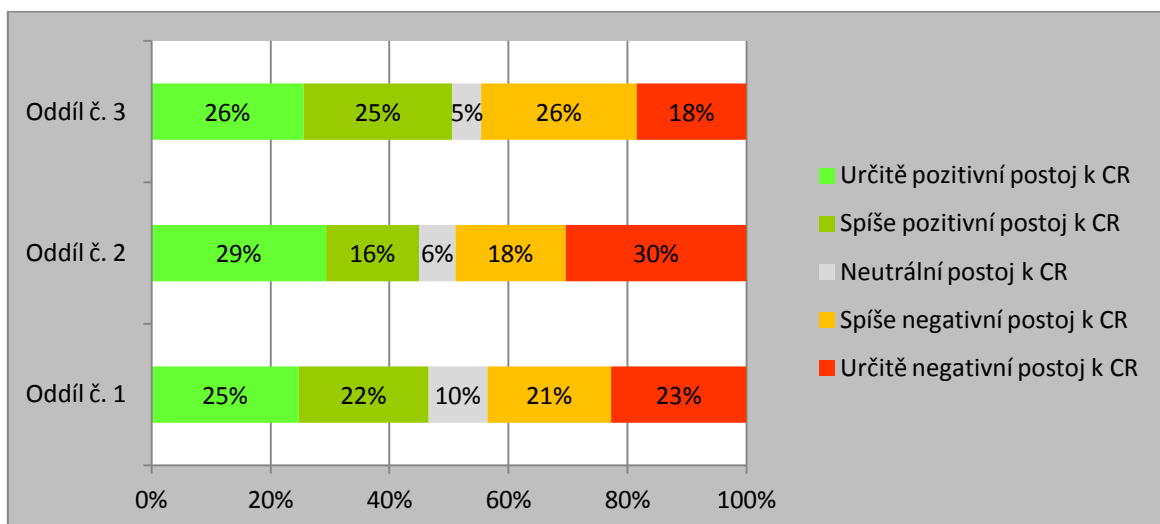
Budoucí vývoj a rozvoj CR v obci není ani jednou skupinou podporován. Ve větší míře jsou zastoupené negativní odpovědi, a to i ve skupinách č. 1 a 2, které hodnotí vlivy současného CR spíše pozitivně. Lze tedy tvrdit, že i přes pozitivní vlivy, které dopadají na část rezidentů, není další rozvoj CR v následujících letech z pohledu místních obyvatel žádoucí.

Část zkoumající účast místních obyvatel na rozvoji a službách CR je skupinou č. 1, 2 a 4 hodnocena pozitivně. Tento jev může u skupiny č. 1 a 2 způsobovat bližší vztah k CR, ve kterém jsou zaměstnáni a u skupiny č. 4. není objasnění více charakterizováno.

9.4.1 Charakteristika skupiny respondentů č. 1

Pro skupinu rezidentů č. 1., neboli rezidenty, kteří pracují v odvětví CR a žijí ve sledované obci většinu života, je charakteristické vyšší zastoupení žen nežli mužů, průměrný věk 45-54 let s nejvyšším zastoupením úplného středního vzdělání s maturitou. Celkový počet respondentů v této skupině je 39 %.

Graf 9: Postoje skupiny rezidentů č. 1

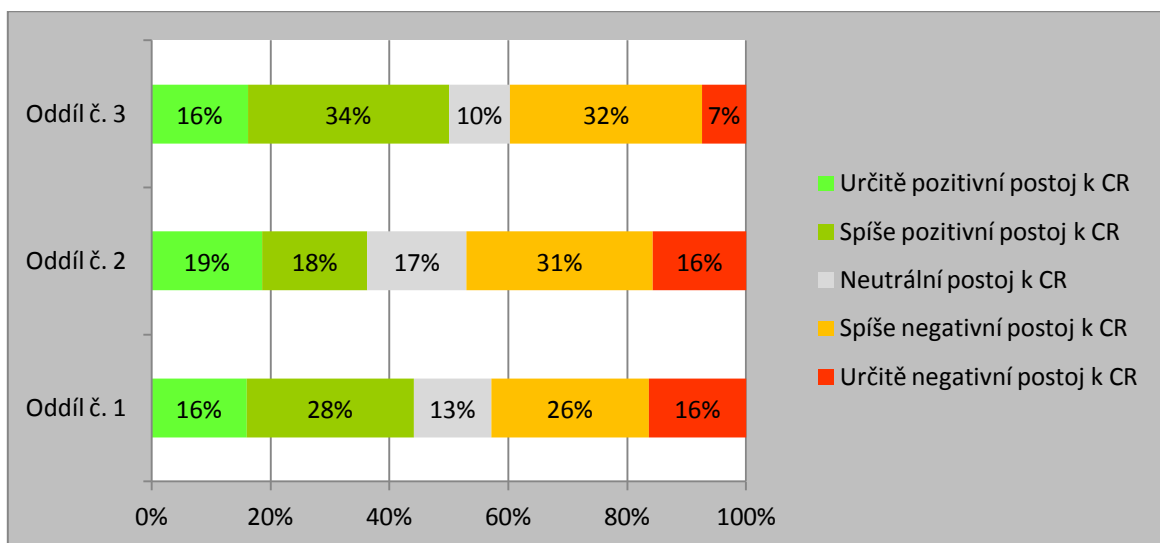
Zdroj: vlastní zpracování

Skupina č. 1. zastupuje spíše až určitě pozitivní postoj v oddíle prvním a třetím. Co se týče oddílu dva, je zastoupeno více negativních postojů. Vyšší počet místních obyvatel (47 %) pracujících v odvětví CR a přebývajících většinu života v obci je o 3 % více spokojen se současným stavem CR a větší měrou se zapojují do konzumace služeb a rozvoje CR v obci. Další rozvoj atraktivit a služeb CR v destinaci však skupina č. 1 vnímá negativně. Lze tedy tvrdit, že v případě skupiny č. 1 je dovršena únosná kapacita a intenzita CR.

9.4.2 Charakteristika skupiny respondentů č. 2

Pro skupinu rezidentů č. 2., čili rezidenty, kteří pracují v odvětví CR, ale nežijí ve sledované obci většinu svého života, je charakteristické vyšší zastoupení mužů nežli žen, průměrný věk 25-34 let s nejvyšším zastoupením vysokoškolského vzdělání. Celkový počet respondentů v této skupině je 14 %.

Graf 10: Postoje skupiny rezidentů č. 2

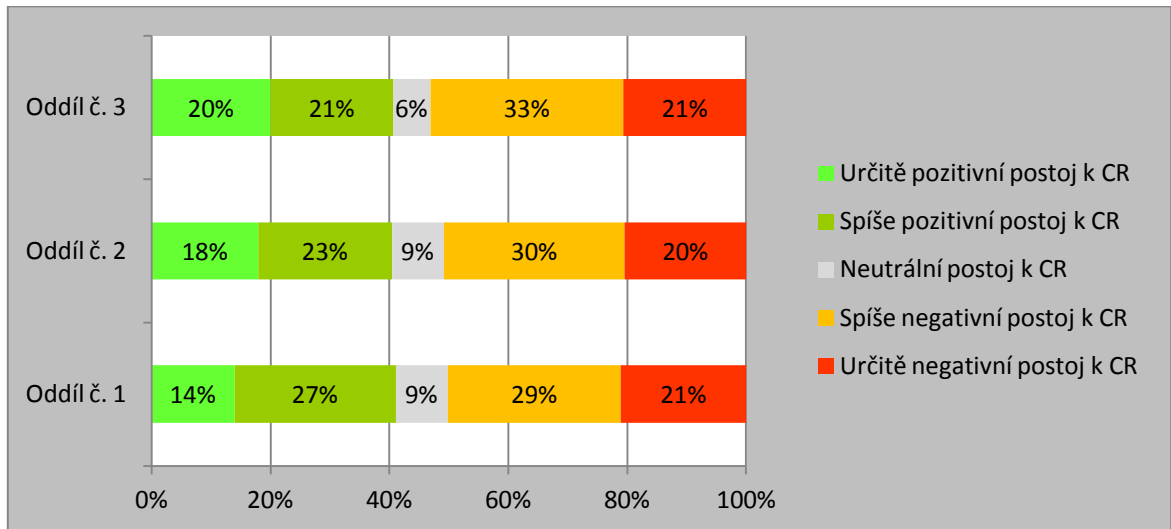
Zdroj: vlastní zpracování

Ve skupině č. 2 se vyskytuje pouze o 1 % více rezidentů, kteří vnímají pozitivněji současný stav CR a o 10 % více, kteří se podílejí na konzumaci služeb CR a současně na rozvoji CR v obci. Podobně jako u skupiny č. 1, tato skupina negativně hodnotí další rozvoj CR v destinaci. Je zřejmé, že i rezidenti, kteří v destinaci nepobývají většinu života, již cítí kolísavou hranici udržitelnosti.

9.4.3 Charakteristika skupiny respondentů č. 3

Skupina rezidentů č. 3., neboli rezidenti, kteří nepracují v odvětví CR, ale ve sledované obci žijí většinu svého života, je charakteristické vyšší zastoupení mužů nežli žen, průměrný věk 65 a více let s nejvyšším zastoupením středního vzdělání vč. vyučení – bez maturity. Celkový počet respondentů v této skupině je 34 %.

Graf 11: Postoje skupiny rezidentů č. 3

Zdroj: vlastní zpracování

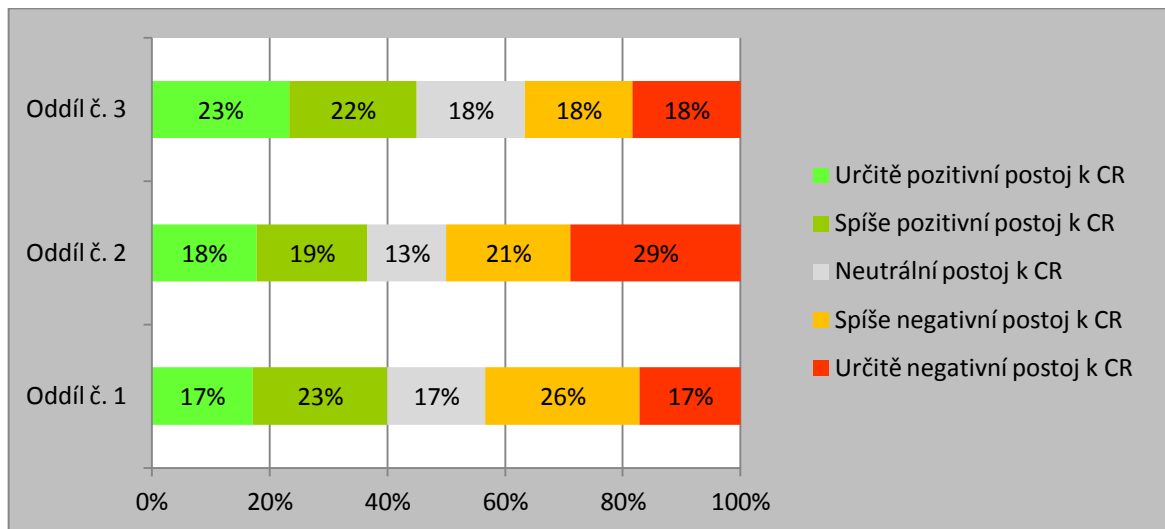
Vyšší zastoupení rezidentů ve skupině č. 3 reprezentuje negativní postoj ke všem oddílům výzkumu. Více než 50 % respondentů již vnímá negativní dopady ze současné činnosti CR. Současně téměř stejné procento nesouhlasí s dalším rozvojem CR a v konzumaci služeb se ani na rozvoji se ve větší míře nepodílí.

Skupina č. 3 vykazuje nejkritičtější postoje a vnímání negativních dopadů na místní obyvatele. Důvodem může být fakt, že se nepodílí na ekonomickém zisku z CR, pobyt většinu života ve sledované obci a v potaz je nutné brát průměrný věk a vzdělání, kterým je tato skupina charakteristická.

9.4.4 Charakteristika skupiny respondentů č. 4

Skupina rezidentů č. 4., čili rezidenti, kteří nepracují v odvětví CR ani nežijí ve sledované obci většinu svého života, je charakteristická téměř stejným zastoupením mužů a žen, průměrný věk se pohybuje kolem 45–54 let a nejvyšším zastoupením dosaženého vzdělání je úplné střední s maturitou a vysokoškolské. Celkový počet respondentů v této skupině je 13 %.

Graf 12: Postoje skupiny rezidentů č. 4

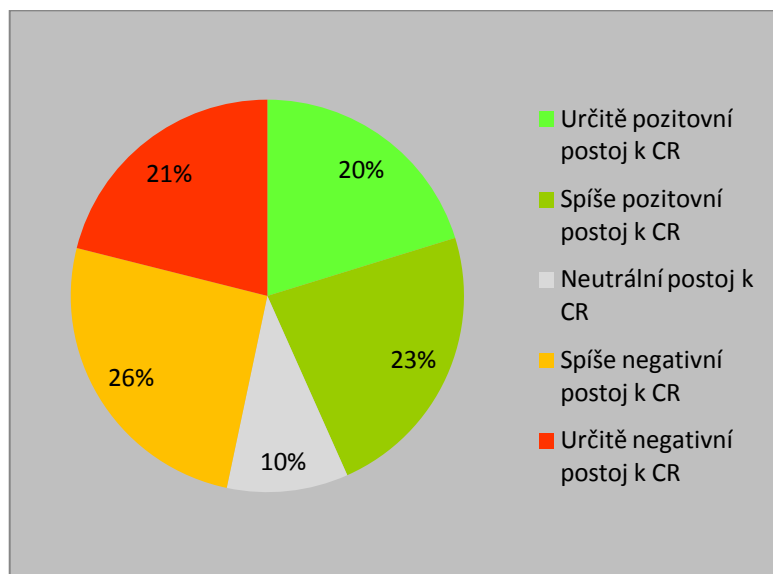
Zdroj: vlastní zpracování

Většina respondentů ze skupiny č. 4 zaujímá spíše až určitě negativní postoj k CR. V oddíle prvním je rozdíl mezi negativními a pozitivními postoji respondentů nepatrný (o 3 %) u oddílu druhého a třetího je rozdíl vyšší až o 13 %. Místní obyvatelé z této skupiny pocítují negativní dopady ze současných aktivit CR a negativně vnímají i případný další rozvoj v destinaci. Fakt, že situaci v odvětví CR skupina č. 4 vnímá negativně, však snižuje její vyšší počet respondentů (45 %), kteří se aktivně podílejí na rozvoji CR a konzumaci služeb v destinaci.

9.5 Syntéza empirického výzkumu

Celkové vyhodnocení výzkumu je znázorněno v grafu č. 14. Z veškerého počtu 2 832 odpovědí všech oddílů vyplývá vyšší počet rezidentů 47 %, kteří vnímají celkový stav a rozvoj spíše až určitě negativně a 43 %, kteří jsou CR nakloněni pozitivně.

Graf 13: Postoj místních obyvatel Lipno nad Vltavou k CR

Zdroj: vlastní zpracování

Skupina rezidentů č. 1 je jedinou, kde nepatrně více respondentů (47 %) zastupuje pozitivní postoj k CR, naopak 45 % respondentů vnímá celkový stav CR negativně. Negativní jevy z činnosti CR převládají u 51 % rezidentů skupiny č. 3, kdežto pozitivní dopady prezentuje o 10 % méně, čili 41 % respondentů skupiny č. 3 mají pozitivní vztah k CR. Podobný stav je u skupiny č. 4, kde 44 % respondentů zaujímá negativní stanovisko a 40 % pozitivní. V případě skupiny č. 2 je situace hodnocení CR rovna, pozitivně a negativně vnímá situaci přesně 43 % respondentů v obou případech.

10 Statistické ověření hypotéz

10.1 Hypotéza č. 1

H°_1 : Délka pobytu rezidentů v obci neovlivňuje postoj k turistům.

H_1 : Rezidenti žijící v obci většinu svého života mají postoj k turistům převážně negativní.

Kritická hodnota χ^2 z tabulky uvedená v příloze č. 8 dle stupňů volnosti 2 a hladiny významnosti parametrů 0,05, je rovna hodnotě $\chi^2_{0,05} = 5,99$. Dle Tabulky č. 6 je vypočtena kritická hodnota χ^2 , která je rovna $\chi^2 = 6,13$.

Tabulka 6: Tabulka četností pro hypotézu č. 1

	Respondenti dle délky jejich života v obci		
Postoj k turistům	Žijící většinu života v obci	Nežijící většinu života v obci	Celkem
Negativní postoj	42 (a)	9 (d)	51
Pozitivní postoj	32 (b)	13 (e)	45
Neutrální postoj	12 (c)	10 (f)	22
Celkem	86	32	118

Zdroj: vlastní zpracování

Podle zjištěného vztahu $6,13 > 5,99$ se je nutné zamítnout H°_1 , která tvrdí, že délka pobytu rezidentů v obci neovlivňuje postoj k turistům. Čili na hladině významnosti 0,05 (z 95 %) zamítáme H°_1 . Z parametrů a zjištěných údajů je možné vyvodit, že mezi délkou života rezidentů v obci a postojem k turistům existuje statisticky významná závislost.

10.2 Hypotéza č. 2

H°_2 : Pracovní účast rezidentů v cestovním ruchu nemá vliv na postoj k tomuto odvětví.

H_2 : Cestovní ruch vnímají převážně negativně rezidenti obce, kteří v tomto odvětví nepracují.

Kritická hodnota χ^2 z tabulky uvedená v příloze č. 8 dle stupňů volnosti 2 a hladiny významnosti parametrů 0,05, je rovna hodnotě $\chi^2_{0,05} = 5,99$. Dle Tabulky č. 7 je vypočtena kritická hodnota χ^2 , která je rovna $\chi^2 = 1,01$.

Tabulka 7: Tabulka četností pro hypotézu č. 2

Postoj k CR	Rozdělení respondentů dle pracovní účasti v odvětví CR		Celkem
	V odvětví nepracuje	V odvětví pracuje	
Negativní	30 (a)	29 (d)	59
Pozitivní	22 (b)	31 (e)	53
Neutrální	3 (c)	3 (f)	6
Celkem	55	63	118

Zdroj: vlastní zpracování

Podle zjištěného vztahu $1,01 < 5,99$ nelze zamítnout H^0_2 , která tvrdí, že pracovní účast rezidentů v cestovním ruchu nemá vliv na postoj k tomuto odvětví. Neboli na hladině významnosti 0,05 (z 95 %) potvrzujeme H^0_2 . Z parametrů a zjištěných údajů není možné vyvodit, že mezi pracovní účastí rezidentů v odvětví CR a postojem k CR, existuje statisticky významná závislost.

10.3 Hypotéza č. 3

H^0_3 : Věk rezidentů nemá vliv na konzumaci služeb cestovního ruchu v obci.

H_3 : Služby cestovního ruchu nabízené v obci využívají převážně mladší rezidenti.

Kritická hodnota χ^2 z tabulky uvedená v příloze č. 8 dle stupňů volnosti 1 a hladiny významnosti parametrů 0,05, je rovna hodnotě $\chi^2_{0,05} = 3,84$. Dle Tabulky č. 8 je vypočtena kritická hodnota χ^2 , která je rovna $\chi^2 = 3,19$.

Tabulka 8: Tabulka četností pro hypotézu č. 3

Účast na konzumaci služeb CR	Rozdělení respondentů dle věku		Celkem
	Mladší	Starší	
Využívá	35 (a)	31 (c)	66
Nevyužívá	19 (b)	33 (d)	52
Celkem	54	64	118

Zdroj: vlastní zpracování

Podle zjištěného vztahu $3,19 < 3,84$ nelze zamítnout H_3 , která tvrdí, že věk rezidentů nemá vliv na konzumaci služeb cestovního ruchu v obci. Neboli na hladině významnosti 0,05 (z 95 %) potvrzujeme H_3 . Z parametrů a zjištěných údajů není možné vyvodit, že mezi věkem rezidentů a konzumací služeb CR v obci existuje statisticky významná závislost. Je však nutné podotknout, že v případě vyššího počtu respondentů či podrobnějšího spektra věkových skupin, by se potvrzení H_3 mohlo vyvrátit kvůli téměř stejným kritickým hodnotám.

11 Závěr

Zjištěné výsledky dílčích cílů jsou komparovány s obdobnými vědeckými studii a výzkumy a je navržen směr, který zmírní kritické jevy plynoucí z činnosti CR v destinaci. Návrh doporučení však není nosným prvkem předkládané diplomové práce.

Lipno nad Vltavou svým charakterem a polohou spadá do destinace CR typu zimní a letní rekreace a do rekreace u vodních ploch s velmi nízkou hustotou zalidnění (34 obyvatel/km²).

Dynamický nárůst atraktivity destinace, sledovaný ukazateli intenzity CR, definuje obec Lipno nad Vltavou jako hyperturistickou destinaci se silnými rozdíly poptávky během roku, kde se během 20 let zvýšila intenzita a atraktivita CR převážně v hlavních sezonách nad únosnou kapacitu území. Počet lůžkové kapacity, turistů a atraktivit v destinaci Lipno nad Vltavou v současné době mnohonásobně převyšuje počet místních obyvatel na ploše sledované obce.

Studie Vystoupila (2007) - Návrh nové rajonizace CR ČR a výzkum Páskové (2001) - Výsledky předběžného průzkumu úrovně řízení CR na úrovni obcí podporují výsledná zjištění intenzity CR a fáze životního cyklu destinace předkládané diplomové práce.

Dle zmíněných vědeckých prací destinace stejného typu jako sledovaná obec Lipno nad Vltavou (například: Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou, Harachov, Železná ruda, Lipno nad Vltavou, přehrada Orlik, Lipno, Vranov a další) spadají do nejvyššího intervalu Defertovy turistické funkce (jako významná turistická střediska, hyperturistické destinace CR) a intenzita zatížení v těchto destinacích překračuje v hlavních sezonách únosnou kapacitu území. Výzkum Páskové (2001) ukazuje, že destinace typu zimní a letní rekreace jsou typické nízkou hustotou zalidnění, ale zároveň nadprůměrnou lůžkovou kapacitou, tento jev se shoduje se sledovanou obcí (zimní střediska průměrně 2 500 lůžek x Lipno nad Vltavou cca 5 000 lůžek).

V současné době se destinace Lipno nad Vltavou dle modelu TALC nachází v počáteční fázi konsolidace s velmi silnou ekonomickou vazbou na hlavní odvětví CR, jenž způsobuje růst ceny za zboží a služby v destinaci. Tento jev a intenzivní návštěvnost však negativně dopadá na ekonomickou, kulturně-sociální a environmentální oblast reprezentovanou místní komunitou. Pásková (2001) ve svém výzkumu uvádí, že se většina destinací zimní

a letní rekreace nachází ve fázi počátku konsolidace – neboli upevňování pozice na trhu (jako sledovaná obec), ale hlavní zimní střediska jako Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou, Harachov se nachází již ve fázi stagnace. V případě destinací u vodních toků se dle Páskové (2001) destinace nachází ve fázi rozvoje. Vzhledem ke stáří výzkumu, je možné, že fáze životního cyklu destinací buďto zůstává na stejné fázi či přešla v následující dle Butlerova modelu.

V případě, že se nezmění preference a následná poptávka cílového segmentu, lze tvrdit, že růstový trend destinace Lipno nad Vltavou v oblasti CR bude pokračovat. Otázkou je, zda současný stav a další růst CR je ve sledované destinaci udržitelný. Dle vyššího počtu názorů rezidentů obce (o 5 % více) jsou postoje k turistům, ekonomické a environmentální dopady a celkový stav CR hodnoceny spíše negativně.

Z vyhodnocení empirického výzkumu lze konstatovat, že z celkového počtu respondentů je 53 % rezidentů, kteří pracují v sektoru CR (nezávisle na délku jejich pobytu v obci) spíše pozitivně nakloněno k realizovaným činnostem CR v destinaci. Zmínění rezidenti profitují a přijímají z CR více výnosů. Naopak 47 % respondentů, kteří v CR nepracují (nezávisle na délce pobytu v obci), pociťuje negativní dopady z činnosti CR. Tento typ rezidentů spíše strádá a přijímá více nákladů spojených s rozvojem CR v obci. Tato zjištění výzkumu se shodují s vědeckou studií Bridy a kol (2011) Residents' perception and attitudes towards tourism impacts, která se zabývá teorií sociální směny (Ap, 1992) a dopady CR na rezidenty horského střediska. Tvrzení uvedených četností však nepodporuje ověření hypotézy č. 2, které zamítlo závislost pracovní účasti rezidentů v CR a postoji k CR.

Oba zmíněné typy rezidentů (pracující v odvětví a nepracující v odvětví CR) však zaujímají spíše negativní stanoviska k dalšímu potenciálnímu rozvoji CR v destinaci Lipno nad Vltavou. Z výše zmíněného hodnocení vyplývá, že současný stav CR z pohledu místních obyvatel je na hranici udržitelnosti a budoucí vývoj dalších aktivit CR nepreferuje již ani typ rezidenta, který ze současného stavu získává více „výnosů“. V tomto případě se výsledky sledované obce a výzkumu Bridy a kol (2011) částečně rozcházejí.

Rozpor mezi potenciálním rozvojem v důsledku intenzivní poptávky a nabídky CR ve sledované destinaci Lipno nad Vltavou a místní komunitou je značný. Destinace a turisté

vyžadují další rozvojové aktivity oproti rezidentům, kteří současný stav kritizují a hodnotí spíše negativně.

V diplomové práci jsou ověřovány následující hypotézy kvantitativního výzkumu (dotazníkového šetření):

Hypotéza č. 1: Rezidenti žijící v obci většinu svého života mají postoj k turistům převážně negativní.

Dle výsledků dotazníkového šetření – turistické iritace vyplývá, že ze všech 86 rezidentů žijících většinu života v obci má 49 % respondentů s turisty spíše negativní vztah a 37 % pozitivní. Interpretujeme-li výsledky dle celkového počtu respondentů (118), negativní postoj k turistům zaujímá 36 % respondentů žijících v obci většinu života a 8 % respondentů, kteří v obci většinu života nežijí. V případě respondentů, kteří zaujímají pozitivní postoj k turistům je 27 % těch, kteří žijí v obci většinu života a 11 % respondentů, jež v obci většinu života nežijí. Vyšší procento neochoty kontaktu s turisty může být způsobeno charakterem CR v destinaci a silnou intenzitou, která již překročila hranici únosné kapacity. Hypotéza č. 1 se tímto zjištěním potvrzuje.

Výše uvedené závěry jsou potvrzeny statistickým testováním hypotézy č. 1, při kterém byla zjištěna statistická závislost mezi délkou života rezidentů v obci a postojem k turistům.

K opačnému závěru došli ve výzkumu Bridy a kol (2011), kde rezidenti narození v destinaci a žijící v ní většinu života vnímají kontakt s turisty pozitivně i přes silnou intenzitu CR v destinaci.

Hypotéza č. 2: CR vnímají převážně negativně rezidenti obce, kteří v tomto odvětví nepracují.

Struktura rezidentů dle jejich pracovní účasti v odvětví CR je následující, 47 % respondentů v CR nepracuje, a 53 % ano. Výsledky výzkumu ukazují, že z počtu 55 respondentů, kteří v CR nepracují, vnímá 55 % CR negativně. V opačném případě rezidenti, kteří v odvětví pracují (63 respondentů) je 49 % CR nakloněno pozitivně a 46 % negativně.

Lze tvrdit, že pracovní účast na CR v obci je důležitým faktorem, který ovlivňuje celkové vnímání intenzivního CR v destinaci. Dle teorie společenské směny (Ap, 1992) rezidenti, kteří jsou do CR pracovně zapojeni, přijímají více přínosů a rezidenti, kteří v odvětví nepracují, přijímají více nákladů z intenzivních aktivit CR v obci.

Výše uvedené závěry jsou vyvráceny statistickým testováním hypotézy č. 2, při kterém nebyla zjištěna statisticky silná závislost mezi pracovní účastí rezidentů v odvětví CR a postoji k CR.

Hypotéza č. 3: Služby cestovního ruchu nabízené v obci využívají převážně mladší rezidenti.

Dle výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že ze všech 54 mladších rezidentů (15-44 let) se na konzumaci služeb CR podílí 52 % respondentů. Interpretujeme-li výsledky dle respondentů, kteří využívají služby a atraktivitu CR (53 % z celkového počtu) je patrné, že (24 %) mladších rezidentů konzumuje služby CR o 2 % více než starší skupina rezidentů (45-65 a více let).

Výše uvedené závěry jsou vyvráceny statistickým testováním hypotézy č. 3, při kterém nebyla zjištěna statisticky silná závislost mezi věkem rezidentů a konzumací služeb CR v obci. Nezávislost jevů je však téměř rovna, lze tedy tvrdit, že faktor věku nepatrně ovlivňuje respondenty při konzumaci služeb a atraktivit. Tento jev může být způsoben charakterem CR a nabídkou služeb, která je převážně sportovně-aktivní.

Vyhodnocení rozporů a dopadů, které z výzkumu plynou, jsou stěžejními údaji trvale udržitelného rozvoje a samotného trvale udržitelného cestovního ruchu. V návrhu doporučení jde pouze o směr, kterým by se sledovaná destinace měla v následujících letech vydat, není tedy nosným prvkem diplomové práce.

Navrhované doporučení autorkou, následuje hlavní principy a metody, kterými se řídí trvale udržitelný cestovní ruch a snaží se zmírnit vyhodnocené kritické jevy a doporučuje postup pro budoucí vývoj CR ve sledované obci.

Navrhované řešení zahrnuje samotný sběr a dlouhodobý monitoring dat pro měření trvale udržitelných indikátorů intenzity cestovního ruchu a dalších ukazatelů únosné kapacity území jako fyzickou, ekologickou, psychologickou a sociální kapacitu destinace, které

umožní stanovit maximální kritické hodnoty případného budoucího rozvoje a tyto ukazatele a kritické hodnoty začlenit do strategického řízení.

Budoucí rozvojové cíle destinace by měly sledovat potřeby místních obyvatel a vyšší měrou je začlenit do rozhodovacího procesu, který ovlivňuje žití v jejich obci. Možnost rezidentů určitým způsobem ovlivnit dění v destinaci může zmírnit jejich postoje a přispět k lepší kooperaci v obci.

Řešením nerovnoměrné poptávky po službách CR mezi hlavní sezónou letní - zimní a mimosezónou může být částečná změna orientace či navýšení cílového segmentu a změna spektra nabízených služeb CR, která osloví právě nově zvolený segment. Rozšíření cílových segmentů a spektra služeb pro ně nabízených, zmírní závislost CR na jediném segmentu, u kterého nepatrná změna orientace může způsobit negativní dopady na poptávku destinace.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ANDERECK, K. L., VALENTINE, K. M., KNOPF, R. C., K., a VOGT, CH. A., 2005. Residents' perceptions of community tourism impacts. *Annals of Tourism Research* [online]. 1056-1076 [cit. 2015-06-13]. DOI: 10.1016/j.annals.2005.03.001. Dostupné z: http://www.researchgate.net/publication/222240098_Residents_perceptions_of_community_tourism_impacts
- [2] AP, J., 1992. Residents' perceptions on tourism impacts. *Annals of Tourism Research* [online]. 665-690 [cit. 2015-06-13]. DOI: 10.1016/0160-7383(92)90060-3. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0160738392900603>
- [3] APOSTOLACHE, M. A., 2014. *Regional Development in Romania – From Regulations to Practice* [online]. [cit. 2015-06-13]. ISBN 10.1016/s2212-5671(14)00059-8. Dostupné z: http://ac.els-cdn.com/S2212567114000598/1-s2.0-S2212567114000598-main.pdf?_tid=01711304-114c-11e5-9457-00000aab0f01&acdnat=1434145564_1479b5a041ce8447f2306fb9fc211bc5,
- [4] BEDNARČÍK, Z., 2015. *Základy regionálního rozvoje: přednášky ČZU*. Praha.
- [5] BOLEY, B. B., MCGEHEE N. G., PERDUE R. R. a LONG P., 2014. *Empowerment and resident attitudes toward tourism: Strengthening the theoretical foundation through a Weberian lens* [online]. [cit. 2015-06-13]. ISBN 10.1016/j.annals.2014.08.005. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S016073831400098X>
- [6] BRIDA, J. G., OSTI L. a FACCIOLI M., 2011. *Residents' perception and attitudes towards tourism impacts*. In: *Benchmarking: An International Journal* [online]. s. 359-385 [cit. 2015-06-13]. DOI: 10.1108/14635771111137769. Dostupné z: http://www.researchgate.net/profile/Marta_Disegna/publication/228124245_Residents_Perceptions_of_Tourism_Impacts_and_Attitudes_Towards_Tourism_Policies_in_a_Small_Mountain_Community/links/09e4150a0b0f256bd1000000.pdf
- [7] BRUNDTLAND, G. H., 1987. World Commission on Environment and Development: Our Common Future. In: *United Nations* [online]. [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

- [8] BUTLER, R. W., 1980. THE CONCEPT OF A TOURIST AREA CYCLE OF EVOLUTION: IMPLICATIONS FOR MANAGEMENT OF RESOURCES. *The Canadian Geographer/Le Géographe canadien* [online].24(1): 5-12 [cit. 2015-06-13]. DOI: 10.1111/j.1541-0064.1980.tb00970.x. Dostupné z: <http://www.researchgate.net>
- [9] BUTLER, R. W., 1991. Tourism, Environment, and Sustainable Development. *Environmental Conservation*, 18, 201-209s. doi:10.1017/S0376892900022104.
- [10] ČESKÝ OLYMPIJSKÝ VÝBOR, 2016: Olympijský park RIO-LIPNO 2016 [online]. [cit. 2015-10-25]. Dostupné z: <http://www.olympijskeparky.cz/>
- [11] COLE, S., 2006. Information and empowerment: The keys to achieving sustainable tourism. *Journal of Sustainable Tourism*,. s. 629-644. ISSN 0966-9582
- [12] CZECH TOURISM, 2005-2015, Rajonizace České republiky z hlediska cestovního ruchu. *CzechTourism* [online]. [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: <http://old.czechtourism.cz/didakticke-podklady/2-turisticky-potencial-regionu/>
- [13] DOGAN, H. Z., (1989). *Forms of adjustment: sociocultural impacts of tourism*. *Annals of Tourism Research*, 6, 216–236.
- [14] EUROPEAN UNION, 1995-2015, NUTS, 2015. *EUROSTAT* [online]. [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>
- [15] Ústav územního rozvoje, 2002–2015, Správní uspořádání ČR. *Portál územního plánování* [online]. [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>
- [16] GALVASOVÁ, I., 2008. *Průmysl cestovního ruchu*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 262 s. ISBN 978-80-87147-06-1.
- [17] GETZ, D., 1993. Impacts of Tourism on Residents' Leisure: Concepts, and a longitudinal case study of Spey Valley, Scotland. *THE JOURNAL OF TOURISM STUDIES* [online]. (Vol. 4, No. 2) [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: http://www.jcu.edu.au/cblg/public/groups/everyone/documents/journal_article/jcudev_012530.pdf

- [18] GROSPÍČ, J. et al., 2008. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 455 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3800-864.
- [19] HOLIDAYINFO, 2015, Mapa [online]. Lipno nad Vltavou, 2015 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.holidayinfo.cz/cs/panomap/kramolin>
- [20] HUNTER, C., 1997. Sustainable tourism as an adaptive paradigm. *Annals of Tourism Research*. 850-867. DOI: 10.1016/s0160-7383(97)00036-4.
- [21] IDNES.CZ, 2015: Pět nových sjezdovek a dvě lanovky. Lipno chce mezi největší střediska. 2015. IDNES.cz: Budějovice a jižní čechy [online]. [cit. 2015-10-25]. Dostupné z: http://budejovice.idnes.cz/lipno-bude-mit-nove-sjezdovky-dkg-/budejovice-zpravy.aspx?c=A150108_2129382_budejovice-zpravy_vpo
- [22] JUCAN, C. N. a JUCAN, M. S., 2006. *Travel and Tourism as a Driver of Economic Recovery*. Romania: University of Sibiu, Romania, ISBN 10.1016/s2212-5671(13)00117-2.
- [23] KADERÁBKOVÁ, J., 1996. *Úvod do regionálních a správních věd vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Codex Bohemia, 93 p. ISBN 80-859-6318-3.
- [24] KADERÁBKOVÁ, J. a PEKOVÁ, J., 2012. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 297 s. ISBN 978-80-7357-910-4.
- [25] KUŽEL, P., 2012. Cestovní ruch je vizitkou regionu i celé země. In: *COT business* [online]. [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: <http://cotmedia.cz/ecasopisy/cot/2012/02/files/assets/seo/page26.html>
- [26] LIPENSKO, 2015, lipenské cyklostezky [online]. Lipno nad Vltavou, 2015 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://www.lipensko.org/images/mapa_cyklostezky.jpg
- [27] LIPNO NAD VLTAVOU, 2014: Změna č. 1 územního plánu obce Lipno nad Vltavou. Lipno nad Vltavou [online]. [cit. 2015-10-25]. Dostupné z: http://www.lipnonadvltavou.cz/files/00_NAVRH2014_16072014_PDF_m-1406223948.pdf

- [28] LIPNO NAD VLTAVOU, 2015: *Vyšší Brod historicky* [online]. Vyšší Brod historicky, 2014 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://www.vyssibrod-historicky.cz/fotoalbum/stare-pohlednice/okolni-mista--loucovice--rozemberk..-/lipno-nad-vltavou/lipno_002.-.html
- [29] LIPNO-ONLINE, 2012, *Bývalý chatový tábor 1962* [online]. Lipno nad Vltavou, 2010, [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.lipno-online.cz/porovnavac-6-lipno-nad-vltavou---byvaly-chatovy-tabor>
- [30] MAIER, K., 2008. *Územní plánování a udržitelný rozvoj*. 1. vyd. Praha: ABF - Arch, 100 s. Stavební právo. ISBN 978-80-86905-47-1.
- [31] *Matematická statistika*, 2002 [online]. Praha, 2015-11-12 [cit. 2015-11-12]. Dostupné z: <https://math.feld.cvut.cz/ftp/bartik/M6b/M6b-06-Statistics.pdf>
- [32] MCKERCHER, B., 1993. The unrecognized threat to tourism: Can tourism survive ‘sustainability’? *Tourism Management*[online].14(2): 131-136 [cit. 2015-06-13]. DOI: 10.1016/0261-5177(93)90046-n. Dostupné z: http://ac.els-cdn.com/026151779390046N/1-s2.0-026151779390046N-main.pdf?_tid=25a3447c-11ba-11e5-9761-00000aab0f01&acdnat=1434192869_86b4e290447cfb4e2d5f548ac620c560
- [33] MMR ČR, 2013. Aktualizace dat ze satelitního účtu CR v ČR. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Informace-Udalosti/Aktualizace-dat-ze-Satelitniho-uctu-cestovniho-ruc>
- [34] MMR ČR, 2013. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020* [online]. [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf?ext=.pdf>
- [35] MMR ČR, 2007. Cestovní ruch a udržitelný rozvoj. In: *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. [cit. 2015-06-14]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9d19-2b23356dcff2/GetFile15_1.pdf
- [36] MUSIL, M., 2008. *Potenciál a zatížení oblasti cestovním ruchem v souvislosti s ochranou životního prostředí: oponovaná výzkumná zpráva pro veřejnou správu a další zainteresované subjekty*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 105, [11] s. ISBN 978-80-245-1430-7.

- [37] MZE ČR, 2013. Zelená Zpráva. In: *Zpráva o stavu zemědělství ČR ZA ROK 2013* [online]. [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/file/370427/ZZza2013.pdf>
- [38] NOVINKY.CZ, 2015, *Česko láká stále více Nizozemců, budují tu celé holandské vesničky* [online]. Lipno nad Vltavou, 2009, [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/cestovani/180662-cesko-laka-stale-vice-nizozemcu-buduji-tu-cele-holandske-vesnicky.html>
- [39] OGORELC, A., 2009. Residents' perceptions of tourism impacts and sustainable tourism development. *International Journal of Sustainable Economy* [online]. [cit. 2015-06-13]. DOI: 10.1504/ijse.2009.024763. Dostupné z: http://www.researchgate.net/publication/46514821_Residents'_perceptions_of_tourism_impacts_and_sustainable_tourism_development
- [40] PALATKOVÁ, M. a ZICHOVÁ, J., 2014. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 262 s. ISBN 978-80-247-3643-3.
- [41] PÁSKOVÁ, M. a ZELENKA, J., 2002. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 448 s. ISBN 80-239-0152-4.
- [42] PÁSKOVÁ, M. a kol. 2001. Výsledky předběžného průzkumu úrovně řízení cestovního ruchu na úrovni obcí. Dostupné z <http://www.cestovni-ruch.cz/zakony/analyzamzp.doc>
- [43] PÁSKOVÁ, M., 2012. Environmentalistika cestovního ruchu. *Czech Journal of Tourism*, roč. 1, č. 2, s. 77-113. S
- [44] STEZKA KORUNAMI STROMŮ, 2015 [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.stezkakorunamistromu.cz/files/stezka-korunami-stromu-lipno/images/photo-gallery/1000x1000-1364151358-isam-3021.jpg4>. autor
- [45] STYNES J. D., 1997. *ECONOMIC IMPACTS OF TOURISM: A Handbook for Tourism Professionals* [online]. [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: <http://onestopmba.com/mba-download/upload/economic%20impacts%20of%20tourism.pdf>
- [46] TOUŠEK, V., KUNC, J. a VYSTOUPIL, J., 2008. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 411 s. ISBN 978-807-3801-144.

- [47] UNITED NATIONS, 2011. The History of Sustainable Development in the United Nations. *RIO+20: United Nations Conference on Sustainable Development* [online]. [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: <http://www.uncsd2012.org/history.html>
- [48] UNWTO, 1995. *Sustainable Development of Tourism* [online]. [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: <http://sdt.unwto.org/content/about-us-5>
- [49] UNITED NATIONS ENVIRONMENT PROGRAMME, 2005. *Making tourism more sustainable: a guide for policy makers*. Paris: United Nations Environment Programme. ISBN 92-844-0821-0.
- [50] UNWTO, 1995. Collection of Tourism Expenditure Statistics. *technical manual* [online]. (2) [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: <http://pub.unwto.org/WebRoot/Store/Shops/Infoshop/Products/1034/1034-1.pdf>
- [51] VERNON, R., 1966. International Investment and International Trade in the Product Cycle. *The Quarterly Journal of Economics* [online]. **80**(2): 190-16 [cit. 2015-06-13]. DOI: 10.4337/9781781000779.00008. Dostupné z: <http://bev.berkeley.edu/ipe/readings/International%20Investment%20and%20International%20Trade%20in%20the%20Product%20Cycle.pdf>
- [52] VYSTOUPIL, J. 2007. *Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 98, viii s. ISBN 978-80-210-4263-6.
- [53] X² rozdělení, 2015. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, [cit. 2015-11-12]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/X²_rozdělení](https://cs.wikipedia.org/wiki/X%20rozdělení)
- [54] WANG, S. a XU, H., 2015. Influence of place-based senses of distinctiveness, continuity, self-esteem and self-efficacy on residents' attitudes toward tourism. *Tourism Management* [online]. (vol. 47): 241-250 [cit. 2015-06-13]. DOI:10.1016/j.tourman.2014.10.007. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261517714002076>
- [55] WOOSNAM, K. M., 2012. Using emotional solidarity to explain residents' attitudes about tourism and tourism development. *Journal of Travel Research*, 51(3), 315e327.
- [56] WOKOUN, R., 2008. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 475 s. ISBN 978-807-2016-990.

DALŠÍ ZDROJE

Český statistický úřad (www.czso.cz)

Kronika obce Lipno nad Vltavou

Zpravodaje obce Lipno nad Vltavou

SEZNAM ZKRATEK

CR	Cestovní ruch
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HUZ	Hromadné ubytovací zařízení
CHKO	Chráněná krajinná oblast
K (f)	Výtěžnost lůžkové kapacity
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MTZ CR	Materiálně technická základna cestovního ruchu
NP	Národní park
OSN	Organizace spojených národů
RR	Regionální rozvoj
TALC	Tourist area life cycle (Životní cyklus destinace)
TDR (f)	Hustota výskytu turistů
T (f)	Defertova funkce
TPR (f)	Míra turistické penetrace
TUCR	Trvale udržitelný cestovní ruch
TUR	Trvale udržitelný rozvoj
UNWTO	The United Nations World Tourism Organization (Světová organizace cestovního ruchu)

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Populační vývoj obyvatel Lipno nad Vltavou	40
Graf 2: Vývoj lůžkové kapacity v obci Lipno nad Vltavou	44
Graf 3: Životní cyklus destinace Lipno nad Vltavou	50
Graf 4: Oddíl 1. - postoj místních obyvatel k současnému stavu CR	56
Graf 5: Oddíl 1. - stupeň turistické iritace místních obyvatel Lipna nad Vltavou k turistům	57
Graf 6: Oddíl 2. - postoj místních obyvatel k budoucímu rozvoji CR	58
Graf 7: Oddíl 3. – Účast místních obyvatel na CR v obci Lipno nad Vltavou	59
Graf 8: Vyhodnocení dle skupin respondentů	60
Graf 9: Postoje skupiny rezidentů č. 1	61
Graf 10: Postoje skupiny rezidentů č. 2	62
Graf 11: Postoje skupiny rezidentů č. 3	63
Graf 12: Postoje skupiny rezidentů č. 4	64
Graf 13: Postoj místních obyvatel Lipno nad Vltavou k CR.....	65

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Stupně turistické iritace (dle otázky č. 5., 6.).....	17
Tabulka 2: Defertova turistická funkce.....	26
Tabulka 3: Věková struktura obyvatel Lipno nad Vltavou	41
Tabulka 4: Struktura obyvatel Lipno nad Vltavou dle vzdělání	41
Tabulka 5: Indikátory intenzity CR v obci Lipno nad Vltavou	46
Tabulka 6: Tabulka četností pro hypotézu č. 1	66
Tabulka 7: Tabulka četností pro hypotézu č. 2	67
Tabulka 8: Tabulka četností pro hypotézu č. 3	68

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Životní cyklus destinace TALC	29
Obrázek 2: Poloha obce Lipno nad Vltavou.....	38

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník - dopady cestovního ruchu na místní obyvatele obce Lipno nad Vltavou

DOTAZNÍK

Dopady cestovního ruchu na místní obyvatele obce Lipno nad Vltavou

Vážení občane Lipna nad Vltavou,

účelem dotazníkového šetření je nalézt pozitivní či negativní dopady z činnosti cestovního ruchu na místní obyvatele Vaší obce. Váš názor je důležitý. Výstupy z dotazníku budou zkoumány a dle výsledků bude navrženo doporučení pro udržitelny rozvoj obce Lipno nad Vltavou.

Dotazníkové šetření je určeno pro obyvatele obce starší 15 let. Dotazník je anonymní a je součástí diplomové práce „Vliv cestovního ruchu na udržitelný rozvoj Lipna nad Vltavou“, kterou zpracovává studentka Provozní ekonomické fakulty na České zemědělské univerzitě v Praze.

Tímto Vás žádám o vyplnění a zanesení dotazníku na Vaši zvoleného místo (Obecní úřad Lipno nad Vltavou, pobočka České pošty nebo Jednota COOP TUTY v Obecním domě), kde vložíte dotazník do označené nádoby.

Velice Vám děkuji za Vaši ochotu, čas a zamýšlení nad otázkami dotazníku.

Bc. Klara Schmittová

Oddíl 1. - Současný stav cestovního ruchu v obci Lipno nad Vltavou z pohledu místních obyvatel (Zakroužkujte jednu z odpovědí dle intenzity Vašeho pocitu)					
1. Myslíte si, že cestovní ruch napomáhá růstu investic v obci?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne
2. Myslíte si, že cestovní ruch přináší pracovní místa spíše pro jiné obyvatele než pro místní občany obce?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne
3. Myslíte si, že cestovní ruch zvyšuje finanční příjmy většiny místních obyvatel?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne
4. Myslíte si, že cestovní ruch zvyšuje životní náklady (ceny zboží a služeb) v obci?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne
5. Jste ve Vaší obci často v kontaktu s turisty?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne
6. Jste rádi v kontaktu s turisty ve Vaší obci?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne
7. Myslíte si, že cestovní ruch přináší potřebnou obnovu infrastruktury (zájezdy) a krajiny pro místní obyvatele v obci?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne
8. Myslíte si, že cestovní ruch napomáhá větší dostupnosti a výběru zboží a služeb pro místní obyvatele v obci?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne
9. Myslíte si, že cestovní ruch zvyšuje životní úroveň většiny místních obyvatel v obci?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne
10. Myslíte si, že cestovní ruch změnil aktivity a životní styl místních obyvatel pozitivním směrem?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne
11. Myslíte si, že cestovní ruch a koncentrace turistů zvyšuje kriminalitu a počet krádeží v obci?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne
12. Myslíte si, že cestovní ruch změnil zastavbu a atrakcemi krajiny ráz a okolí obce pozitivním směrem?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne
13. Myslíte si, že se turisté chovají zodpovědně k životnímu prostředí v obci a okolí?	Určitě ano	Spíše ano	Neumím	Spíše ne	Určitě ne

14.	Myslíte si, že většina místních obyvatel dbá na ochranu životního prostředí a krajiny v obci a okolí?					
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	
15.	Pociťujete negativní dopady z cestovního ruchu na životní prostředí v obci a okolí (hluk, znečištění vody a přírody)?					
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	
Oddíl 2. - Budoucí rozvoj cestovního ruchu v obci Lipno nad Vltavou z pohledu místních obyvatel (Zakroužkujte jednu z odpovědí dle intenzity Vašeho pocitu)						
16.	Myslíte si, že vyšší atraktivita cestovního ruchu v obci zvýší životní náklady neúměrně k výši finančních příjmů místních obyvatel?					
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	
17.	Myslíte si, že další rozvoj cestovního ruchu odpoví potřebě místních obyvatel mimo zájem správy obce?					
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	
18.	Myslíte si, že s dalším rozvojem cestovního ruchu budou vztahy mezi místními obyvateli a turisty napjatější?					
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	
19.	Myslíte si, že při rozvoji cestovního ruchu a jeho zázemí bude rozšířeno také zázemí pro místní obyvatele v obci?					
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	
20.	Myslíte si, že další rozvoj cestovního ruchu je na hranici kvalitního životního prostředí v obci a okolí?					
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	
21.	Souhlasíte s dalšími investicemi a rozvojem cestovního ruchu ve Vaší obci?					
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	
Oddíl 3. - Účast místních obyvatel na činnostech a rozhodování o cestovním ruchu v obci Lipno nad Vltavou (Zakroužkujte jednu z odpovědí dle intenzity Vašeho pocitu)						
22.	Informuje obec Lipno nad Vltavou místní obyvatele o plánovaných investicích do rozvoje cestovního ruchu?					
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	
23.	Mají místní obyvatele možnost ovlivnit rozhodování o dalším rozvoji cestovního ruchu v obci?					
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	
24.	Využíváte služby, atrakivity a zařízení cestovního ruchu v obci?					
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	
25.	Mají místní obyvatele zvyhodnění na využívání těchto služeb cestovního ruchu?					
	Určitě ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Určitě ne	
Oddíl 4. - Identifikace otázky místních obyvatel Lipna nad Vltavou (Zakroužkujte jednu z uvedených odpovědí)						
26.	Vaše pohlaví?					
	Zena	Muž				
27.	Vaš věk?					
	15-24 let	25-34 let	35-44 let	45-54 let	55-64 let	65 a více let
28.	Délka Vašeho pobytu v obci?					
	1-5 let	6-10 let	11-15 let	16-20 let	21 – 25 let	26 a více let
29.	Pracujete na pozici přímo související s cestovním ruchem ve Vaší obci?					
	Ano	Ne				
30.	Vaše dosahové vzdělání?					
	Základní	Střední vč. vyučení - bez maturity	Úplně střední - s maturitou	Nástavbové studium	Vyšší odborné vzdělání	Vysokoškolské

Děkujeme Vám za Vaš čas, který jste věnovali k vyplnění tohoto dotazníku.

Bc. Klara Schmittová

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 2: Rozvoj a dopady obce Lipno nad Vltavou v čase

Centrum obce Lipno nad Vltavou – vyšší životní úroveň a infrastruktura

Zdroj: Lipno nad Vltavou (2015), archiv autora

Rozvoj zimní sezony ve Skiareálu Lipno – nárůst turistů nad únosnou kapacitu území

Zdroj: Lipno-online (2012), archiv autora

Nerovnoměrná poptávka v hlavní sezoně a mimo sezóně

Zdroj: Novinky.cz (2015), archiv autora

Příloha č. 3: Hlavní atraktivity destinace Lipno nad Vltavou

(1. Lipenské cyklostezky, 2. Skiareál Lipno, 3. Stezka korunami stromů, 4. Marina Lipno)

Zdroj: Lipensko (2015), Holidayinfo (2015), Stezka korunami stromů (2015), archiv autora

Příloha č. 4: Populační vývoj obyvatel obce Lipno nad Vltavou

Rok	Stav 1.1.	Narození	Zemřeli	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový	Stav 31.12.
1961	-	-	-	-	-	-	-	-	498
1962	-	-	-	-	-	-	-	-	583
1963	-	-	-	-	-	-	-	-	586
1964	-	-	-	-	-	-	-	-	585
1965	-	-	-	-	-	-	-	-	585st
1966	-	-	-	-	-	-	-	-	585st
1967	-	-	-	-	-	-	-	-	585st
1968	-	-	-	-	-	-	-	-	585st
1969	-	-	-	-	-	-	-	-	585st
1970	-	-	-	-	-	-	-	-	584
1971	583	6	2	38	79	4	-41	-37	546
1972	546	8	2	42	37	6	5	11	557
1973	557	14	2	22	58	12	-36	-24	533
1974	533	14	2	30	43	12	-13	-1	532
1975	532	13	1	42	56	12	-14	-2	530
1976	530	16	3	34	55	13	-21	-8	522
1977	522	10	5	33	49	5	-16	-11	511
1978	511	12	4	50	54	8	-4	4	515
1979	515	11	4	41	59	7	-18	-11	504
1980	504	8	3	27	46	5	-19	-14	490
1981	489	11	3	40	41	8	-1	7	496
1982	496	7	4	24	38	3	-14	-11	485
1983	485	5	2	39	43	3	-4	-1	484
1984	484	13	2	22	43	11	-21	-10	474
1985	474	4	3	8	26	1	-18	-17	457
1986	457	1	4	34	44	-3	-10	-13	444
1987	444	11	5	39	20	6	19	25	469
1988	469	15	3	22	19	12	3	15	484
1989	484	9	1	26	29	8	-3	5	489

1990	489	7	1	20	23	6	-3	3	492
1991	477	3	4	29	30	-1	-1	-2	475
1992	475	6	2	26	23	4	3	7	482
1993	482	5	3	31	14	2	17	19	501
1994	501	8	3	11	11	5	0	5	506
1995	506	5	7	12	4	-2	8	6	512
1996	512	8	3	16	16	5	0	5	517
1997	517	5	6	15	9	-1	6	5	522
1998	522	4	2	26	16	2	10	12	534
1999	534	9	3	13	11	6	2	8	542
2000	542	4	2	8	19	2	-11	-9	533
2001	541	4	6	18	10	-2	8	6	547
2002	547	5	3	11	35	2	-24	-22	525
2003	525	5	3	16	26	2	-10	-8	517
2004	517	5	2	32	15	3	17	20	537
2005	537	7	3	55	29	4	26	30	567
2006	567	6	6	30	21	0	9	9	576
2007	576	5	4	25	18	1	7	8	584
2008	584	7	3	45	19	4	26	30	614
2009	614	10	8	15	22	2	-7	-5	609
2010	609	3	3	25	18	0	7	7	616
2011	652	8	7	14	16	1	-2	-1	651
2012	651	5	4	18	12	1	6	7	658
2013	658	6	3	21	28	3	-7	-4	654
2014	654	7	5	32	26	2	6	8	662

*chybějící údaje, dopočteny průměrem r. 1964 a 1970

Zdroj: ČSÚ, Kronika obce Lipno nad Vltavou

Příloha č. 5: Lůžková kapacita destinace Lipno nad Vltavou

Rok	Počet lůžek (bez přistýlky a kempů)	Bazický index	Tempo přírůstku
1994	460	100%	x
1995	475	103%	3%
1996	430	93%	-9%
1997	400	87%	-7%
1998	430	93%	8%
1999	450	98%	5%
2000	500	109%	11%
2001	650	141%	30%
2002	700	152%	8%
2003	1 300	283%	86%
2004	1 600	348%	23%
2005	2 000	435%	25%
2006	2 100	457%	5%
2007	2 200	478%	5%
2008	2 700	587%	23%
2009	3 000	652%	11%
2010	3 800	826%	27%
2011	3 800	826%	0%
2012	4 100	891%	8%
2013	4 300	935%	5%
2014	4 400	957%	2%

Zdroj: vlastní zpracování dle obce Lipno nad Vltavou

Příloha č. 6: Životní cyklus destinace TALC

Rok	Počet obyvatel	Počet turistů	Rok	Počet obyvatel	Počet turistů
1961	498	6 000	1988	484	18 229
1962	583	13 471	1989	489	17 000*
1963	586	15 188	1990	492	17 000*
1964	585	20 618	1991	475	17 000*
1965	585*	12 252	1992	482	17 000*
1966	585*	13 839	1993	501	16 000*
1967	585*	15 378	1994	506	16 000**
1968	585*	17 378	1995	512	16 000**
1969	585*	14 379	1996	517	16 000**
1970	584	15 553	1997	522	16 000**
1971	546	14 549*	1998	534	17 000**
1972	557	13 544	1999	542	17 000**
1973	533	14 491	2000	533	22 588
1974	532	15 437	2001	547	20 025
1975	530	15 700	2002	525	20 925
1976	522	15 560	2003	517	43 999
1977	511	15 400	2004	537	41 272
1978	515	17 780	2005	567	40 503
1979	504	17 640*	2006	576	67 022
1980	490	17 500	2007	584	34 589
1981	496	18 000	2008	614	30 760
1982	485	17 500	2009	609	37 344
1983	484	17 618	2010	616	34 149
1984	474	17 475	2011	651	43 306
1985	457	17 780	2012	658	65 992
1986	444	18 005*	2013	654	88 678
1987	469	18 005*	2014	662	-

*chybějící údaje, dopočteny průměrem mezi roky

**chybějící údaje, odhad z dle dat obce Lipno nad Vltavou

Zdroj: vlastní zpracování dle obce Lipno nad Vltavou, ČSÚ

Příloha č. 7: Výšeč kvantilů rozdělení „tzv. Chí kvadrátu“

počet stupňů	pravděpodobnost p							
	0,50%	1%	2,50%	5%	95%	97,50%	99%	99,50%
volnosti	hladina významnosti							
□	0,995	0,99	0,975	0,95	0,05	0,025	0,01	0,005
1	3,93E-05	1,57E-04	9,82E-04	3,93E-03	3,84	5,02	6,63	7,88
2	0,0100	0,0201	0,0506	0,103	5,99	7,38	9,21	10,60
3	0,0717	0,115	0,216	0,352	7,81	9,35	11,34	12,84
4	0,207	0,297	0,484	0,711	9,49	11,14	13,28	14,86
5	0,412	0,554	0,831	1,15	11,07	12,83	15,09	16,75

Zdroj: χ^2 rozdělení, 2015

Příloha č. 8: Výpočty statistické verifikace hypotéz – kritická hodnota χ^2

Hypotéza č. 1					
Respondent	Sledovaná četnost	Očekávaná četnost	(P – O)	(P - O) ²	(P - O) ² / O
(a)	42	37,2	4,8	23,33	0,63
(b)	32	32,8	-0,8	0,63	0,02
(c)	12	16,0	-4,0	16,27	1,01
(d)	9	13,8	-4,8	23,33	1,69
(e)	13	12,2	0,8	0,63	0,05
(f)	10	6,0	4,0	16,27	2,73
χ^2	-	-	-	-	6,13
Hypotéza č. 2					
Respondent	Sledovaná četnost	Očekávaná četnost	(P – O)	(P - O) ²	(P - O) ² / O
(a)	30	27,5	2,5	6,25	0,23
(b)	22	24,7	-2,7	7,31	0,30
(c)	3	2,8	0,2	0,04	0,01
(d)	29	31,5	-2,5	6,25	0,20
(e)	31	28,3	2,7	7,31	0,26
(f)	3	3,2	-0,2	0,04	0,01
χ^2	-	-	-	-	1,01
Hypotéza č. 3					
Respondent	Sledovaná četnost	Očekávaná četnost	(P – O)	(P - O) ²	(P - O) ² / O
(a)	35	30,2	4,8	23,01	0,76
(b)	19	23,8	-4,8	23,01	0,97
(c)	31	35,8	-4,8	23,01	0,64
(d)	33	28,2	4,8	23,01	0,82
χ^2	-	-	-	-	3,19

zdroj: vlastní zpracování